

KASVATUSKUMPPANUUS SEURAKUNNAN
LAPSITYÖSSÄ
Työntekijöiden kokemuksia kasvatuskumppanuudesta
Vartti-toiminnassa

Nelli Pulli

Opinnäytetyö, syksy 2010

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Diak Etelä, Helsinki

Diakoninen sosiaali-, terveys- ja
kasvatusalan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Pulli, Nelli. Kasvatuskumppanuus seurakunnan lapsityössä. Työntekijöiden kokemuksia kasvatuskumppanuudesta erityisesti Vartti -toiminnassa. Helsinki, syksy 2010, 57s., 4 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Etelä, Helsinki. Diakoninen sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteiden tutkimuskeskus, sosionomi (AMK) + diakoni.

Tavoitteena opinnäytetyössä oli kartoittaa kasvatuskumppanuuden toteutumista, erityisesti Vartin näkökulmasta seurakuntien lapsiperhetyössä sekä vastata asiakkuuden tuen ja laadun tarpeeseen. Tutkimuksen ympäristö on Mikaelin seurakunta.

Lapsityön tavoitteet keskittyivät myös vanhemmuuteen ja sen tukemiseen, muun muassa tukemalla varhaista vuorovaikutusta. Kyselyssä selvitin millaiset ovat suotuisat ja rajoittavat tekijät kasvatuskumppanuuden toteutumiseksi. Muut tavoitteet luovat myös tukea lasten hyvinvoinnille ja oman identiteettiin kehitykselle. Opinnäytetyön analyysin oli tarkoitus luoda työhön selkeyttä ja tuoda esille uutta tietoa tutkittavasta asiasta.

Opinnäytetyöni on luonteeltaan kvalitatiivinen tutkimus. Aineiston analyysimenetelmänä on induktiivinen sisällönanalyysi. Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä käytin kyselylomakkeen menetelmää joka olen lähettänyt 18 kappaletta seurakunnan lastenohjaajalle, niistä olivat vastanneet 9, otanta oli 50%. Opinnäytetyön kartoituksen analyysimenetelmänä olen käyttänyt sisällön analyysia.

Tutkimukseni tuloksen perusteella voi päätellä, että Vartti -toiminta seurakunnassa on tärkeä osa kasvatuskumppanuutta varhaiskasvatuksen tukemiseksi. Varhaiskasvatus, jonka ohjaa kastekäskey on armon väline. Vartti -toiminta on aikuisten yhteistyötä lasten tasapainoisen kasvun ja kehityksen hyväksi. Vartti toiminnan kautta vanhemmuudelle on paremmat edellytykset vahvistaa varhaista vuorovaikutusta.

Asiasanat: kasvatuskumppanuus, seurakunta, varhainen vuorovaikutus

ABSTRACT

Pulli, Nelli.

Parenting partnership in a parish working with children: Employees' experiences. 57p., 4 appendices, Language: Finnish. Helsinki, Autumn 2010.

Diaconia University of Applied Sciences, Degree Programme in Social Services, Option in Diaconal Social Welfare. Degree; Bachelor of Social services.

The purpose of this study was to investigate how the parenting partnership in working with children and their families has developed in parishes in order to meet the needs of the clients. The study took also into consideration the work of Vartti -activity, located in the Mikael parish, where special attention was paid to individual quarter – hour appointments with parents.

The study is qualitative in nature. I collected the data using a questionnaire which was distributed to 18 children's instructors, 9 completed the questionnaire, which is 50% of result. The data were analysed using inductive content analysis.

On the basis of the result, one can conclude that Vartti -activity in parish parenting partnership is an important part of early education. It is a collaboration among adults to ensure balanced growth and development. Both educators and parents acted together to promote children's development and learning.

Keywords: parenting partnership, parish child

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 KASVATUSKUMPPANUUS	8
2.1 Aikaisempia tutkimuksia kasvatuskumppanuudesta.....	8
2.2 Kasvatuskumppanuuden käsite ja rakenteet.....	8
2.3 Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet	11
2.4 Lapsidiakoninen näkökulma kasvatuskumppanuuteen	12
2.5 Kasvatuskumppanuus, varhaiskasvatus ja lapsen asema kirkossa.....	14
2.6 Kasvatuskumppanuus ja iltapäivätoiminta Mikaelin seurakunnassa	17
2.7 Kasvatuskumppanuus ja Vartti -toiminta Mikaelin seurakunnassa	20
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	21
3.1 Tutkimuksen tavoitteet, lähtökohdat ja tutkimuskysymykset.....	21
3.2 Tutkimusmenetelmät.....	23
3.3 Aineiston keruu kyselylomakkeen avulla Mikaelin seurakunnassa.....	25
3.4 Aineiston käsittely ja laadullinen sisällönanalyysi	27
4 TUTKIMUKSEN TULOKSET	30
4.1 Työntekijöiden taustatiedot.....	30
4.2 Työntekijöiden kokemukset kasvatuskumppanuudesta	30
4.3 Työntekijöiden kokemukset Vartti -toiminnassa	32
4.4 Asiakkaan tuen ja laadun tarpeiden kartoittaminen	32
4.5 Suotuisia ja rajoittavia tekijöitä kasvatuskumppanuuden toteuttamisessa.....	33
5 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	36
5.1 Kasvatuskumppanuuden toteuttaminen	36
5.2 Työntekijöiden kokemukset Vartti -toiminnasta kasvatuskumppanuudessa	37
5.3 Asiakkaan tuen ja laadun tarpeiden kartoittaminen kasvatuskumppanuudella.....	38
5.4 Suotuisat ja rajoittavat tekijät kasvatuskumppanuuden toteuttamisen.....	39
6 POHDINTA	41
6.1 Kehittämisehdotuksia ja jatkotutkimuksen aiheita.....	42

6.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettiset kysymykset.....	42
6.3 Opinnäyteprosessi	43
6.4 Ammatillinen kasvu	44
LÄHTEET	45

LIITEET

LIITE 1: Haastattelu lastentarhaopettajan Vartti arvioinnista

LIITE 2: Puolilitteroitu haastattelu lastenarvioinnista Vartti

LIITE 3: Saatekirje seurakunnalle

LIITE 4: Kysymyslomake seurakunnan työntekijöille ja lastenohjaajille

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tehtävänä oli kuvata kasvatuskumppanuuden toteutumista seurakunnan lapsityössä. Työntekijöiden kokemuksia kasvatuskumppanuudesta erityisesti Vartti- toiminnassa.

Tavoitteena opinnäytetyössä oli kartoittaa kasvatuskumppanuuden toteutumista, erityisesti Vartti näkökulmasta seurakuntien lapsiperhetyössä sekä vastata asiakkuuden tuen ja laadun tarpeeseen.

Opinnäytetyön tehtävänä on kuvata kasvatuskumppanuuden toteutumista Mikaelin seurakunnan lapsityössä iltapäiväkerhossa, vanhempainvartin näkökulmasta. Työssäni käsittelem kasvatuskumppanuutta seurakunnan lapsityössä työntekijöiden kokemuksia Vartti -toiminnan näkökulmasta, koska useille työntekijälle on omat lapset mikä jo puolesta puhuu kokemuksistaan. Lisäksi se on ajankohtainen ja mielenkiintoinen aihe, se kuuluu minun tulevan diakonisen lapsityöntekijän ja lastentarhanopettajan ammattiin.

Lasten kokonaisvaltainen hyvinvointi vaikuttaa lasten kehitykseen, ihmiseksi kasvamiseen sekä koko yhteiskunnan hyvinvointiin. Haluaisin perehtyä Vartti -toimintaan ja analysoida kasvatuskumppanuutta ja tällä tavalla vaikuttaa asiakkaan saamaan palveluun. Kasvatuskumppanuudella on tarkoituksena vastata asiakkuuden tuen ja laadun tarpeeseen. Seurakunnassa tavoitteena on muun muassa turvata lasten kasteeseen perustuva hengellinen kasvu, lisätä mielekkyyttä elämään ja sitä kautta vaikuttaa koko perheen hyvinvointiin. Lisäksi tavoitteena on antaa seuraaville sukupolville laadullisempaa elämää ja paremmat vanhemmuuden voimavarat. Muut tavoitteet luovat myös tukea lasten hyvinvoinnille ja oman identiteetin kehitykselle. Lapsityön tavoitteet keskittyvät myös vanhemmuuteen ja sen tukemiseen muun muassa tukemalla varhaista vuorovaikutusta Vanhempainvartin kautta. Kyselyssä selvitetään millaiset ovat suotuisat ja rajoittavat tekijät kasvatuskumppanuuden toteutumisessa. Tarkoituksena on turvata lasten hengellinen kasvu ja vanhojen perinteiden säilyttäminen sekä löytää uusia keinoja vanhempien tukemisessa kasvatustehtävissä.

Kumppanuus sisältää vanhempien ja työntekijöiden suhteen, joka syntyy lasten ja kasvatusyhteisön välille. Pohdin kristillistä kasvatusta sekä diakoniatyötä. Kaikissa näissä kysymyksissä tarvitaan kasvatuskumppanuutta.

Toivon, että opinnäytetyöstä on hyötyä Vartti -toimintaa toteuttaville työntekijöille ja vanhemmille. Opinnäytetyö tuo myös kehitysehdotuksia kasvatuskumppanuuden parantamiseksi ja kehittämiseksi sekä ideoita seuraavien opinnäytetöiden tekemiseen.

Kaiken kaikkiaan tutkimuksen ja kehittämistyön kannalta olennaista on, että niillä olisi yhteiskunnallista tai käytännöllistä merkitystä. Tutkimuksella on myös yhteiskunnallinen vastuunsa ja siksi tutkimuksen olisi hyvä tutkia sellaisia ongelmia, joilla on ihmisten ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta merkitystä. (Uusitalo 1998, 54.)

2 KASVATUSKUMPPANUUS

2.1 Aikaisempia tutkimuksia kasvatuskumppanuudesta

Kasvatuskumppanuutta koskevia opinnäytetöitä ja tutkimuksia on tehty paljon, siitä huolimatta että aihe on uusi. Kaikki tehdyt kasvatuskumppanuutta koskevat opinnäytetyöt ja tutkimukset käsittelevät kunnallispäivähoitoa. Päivähoidon toimintaa ohjaavista asiakirjoissa painotetaan päivähoidon ja vanhempien muodostaman kumppanuuden merkitystä lapsen parhaaksi. Kaikissa tutkimuksissa ovat yhteiset päämäärät kasvatuskumppanuudessa - kunnioittava vuorovaikutus - lapsi – työntekijä – vanhemmat.

Klemetin ja Nybergin tutkimuksessa 2009 on tutkittu kasvatuskumppanuuden toteutumista Järvenpään seurakunnan päiväkerhossa. Tutkimuksessa selvitettiin onko vanhempien mielestä perheen ja päiväkerhon välinen yhteistyö riittävää ja tarvitsevatko työntekijät lisää tietoa tai koulutusta liittyen kasvatuskumppanuuteen. Järvenpään seurakunnan lastenohjaajista yli puolet kokivat tarvitsevansa lisäkoulutusta kasvatuskumppanuudesta. (Klemetti & Nyberg 2009.)

2.2 Kasvatuskumppanuuden käsite ja rakenteet

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan henkilöstön ja vanhempien tietoista sitoutumista ja toimimista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Kasvatuskumppanuus ymmärretään vanhempien ja henkilöstön tasavertaiseksi vuorovaikutukseksi. (Kastela & Kekkonen 2006, 11.)

Kasvatusyhteistyöhön sitoutuminen vaatii tilaa, aikaa ja ammatillista osaamista. Kasvatuskumppanuus ymmärretään varhaiskasvatuksen työntekijöiden ja vanhempien väliseksi keskinäiseksi ja vastavuoroiseksi vuorovaikutukseksi. Kasvatuskumppanuutta ohjaavat kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja dialogisuuden periaatteet. (Kastela & Kekkonen 2006, 3.)

Laissa lastenpäivähoidosta 2a § (25.3.1983/304) Päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoidossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistä lasten persoonallisuuden tasapainosta kehitystä. Myös lasten iän ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti päivähoidon tulee yleinen kulttuuriperinne huomion ottaen edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta. Uskonnollisin kasvatuksen tukemisessa on kunnioitettava lapsen vanhempien tai holhoojan vakaumusta. Nämä kaikki mainittu asiat kuuluvat kasvatuskumppanuuteen. Työntekijät yhdessä vanhempien kanssa osallistuvat varhaiskasvatukseen.

Kasvatuskumppanuus luo pohjan sille, että lapselle tärkeiden aikuisten – vanhempien ja kasvattajien – yhteinen, mutta jaettu kasvatustehtävä muodostaa lapsen kannalta mielekkään elämäkokonaisuuden. Päivähoidossa tai muun hoidossa oleva lapsi elää kahden kasvuympäristön todellisuudessa; kodin ja muun hoidon aikuisten –ja vertaissuhteiden yhteisössä. Lapsi rakentaa perheen ihmissuhteiden rinnalle omia suhteitaan häntä opettaviin ja hoitaviin kasvattajiin sekä vertaisryhmän lapsiin. Varhaiskasvatusympäristö tapahtuminen ja ihmisineen on erottamaton osa lapsen päivittäistä arkea. Kumppanuudessa on olennaista tarkastella vanhempi–lapsi -suhteen ohella myös siitä vuorovaikutusta, joka syntyy lapsen ja kasvattajan ja hoito- ja kasvatusyhteisön kesken. (Kastela & Kekkonen 2006, 5.)

Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan ammatillisuuden näkökulmasta sekä vanhemmilla että työntekijöillä on olennaista, mutta erilaista tietoa lapsesta. Kasvatuskumppanuudessa lapsen kahden kasvupaikan tulisi muodostaa lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista eheyttä vahvistava kokonaisuus. Kasvatuskumppanuus on työntekijän ammatillisuutta muuttava tietoinen asenne ja omaksuttu toimintakäytäntö. Kasvatuskumppanuuden ammattitaito rakentuu vuorovaikutustaitojen harjoittelusta, työntekijän oman toiminnan ja suhteissa olemisen reflektoinnista sekä yhteisen ymmärryksen etsimisestä yhteisöissä ja kahdenkeskisissä vuorovaikutustilanteissa. (Varttua 2006.)

Kumppanuudessa ammattilaisen asiantuntemusta ei kadoteta tai häivytetä, vaan huomiota kiinnitetään siihen, millä tavalla varhaiskasvattaja tuo oman osaamisensa, tieton-

sa, taitonsa ja ymmärryksensä vanhemman ja lapsen käyttöön. Kumppanuudessa kiinnitetään huomiota siihen, miten vanhemman oman lapsensa tuntemus tulee kuulluksi, vastaanotetuksi, keskusteluksi ja arvioituksi vuoropuheissa ammattilaisen kanssa. (Varttua 2006.)

Ammattilainen jakaa lapseen liittyviä havaintoja, käsityksiä, tietoa, kokemuksia ja ymmärrystä perheille kunnioittavasti, asiallisesti ja arkisesti. Kasvattaja ymmärtää, että vanhemman tuntemus ja ymmärrys perustuu äidin ja isän ainutkertaiseen suhteeseen oman lapseensa. Työntekijä mahdollistaa omien työkäytäntöjen ja puhutavan avulla sen, että vanhemman näkemykset, käsitykset ja ratkaisuehdotukset tulevat kuuluksi ja jae- tuksi vanhempaa arvostavalla tavalla. (Varttua 2006.)

kasvattajien ja vanhempien jatkuvan ja syvenevän vuoropuhelun tulisi mahdollistaa puhumisen niin tavanomaisista lapsen asioista kuin pulmallisistakin tilanteista (Varttua 2006). Useimmiten asioita voi sanoa hienotunteisesti suoraan. Ammatti-ihminen osaa sanoa sen, mikä pitää sanoa (Kiesiläinen 2004, 89). Vanhemmille on olennaista, että he voivat kokea olonsa turvalliseksi sen suhteen, että lapsi on hyvässä hoidossa. Kertomalla vanhemmille hoitopäivän aikana kertyneitä tarinoita, tapahtumia, kokemuksia ja tunteita kasvattaja tarjoa vanhemmille tilan ja paikan eläytyä lapsen päivän. Samalla vanhempi saa liittyä siihen osaan lapsen elämää, jossa hän ei itse ollut läsnä. (Varttua 2006.)

Kasvatuskumppanuudessa hoitaja ja kasvattaja antavat omalla puhellaan ja toiminnallaan arvon ja tilan lapsen ja vanhemman suhteen ensisijaisuudelle. Työntekijä osallistuu lapsen kasvuun ja kehityksen suoraan lapsi–kasvattaja -suhteen osapuolena ja epäsuorasti olemalla osa siitä kasvuympäristöä, jossa lapsi elää. (Kastela & Kekkonen 2006, 5.)

Iltapäiväkerhossa kirkko on yhteistyössä kuntien, lähikoulujen ja opettajien kanssa. Yhdessä moniammatillisesti työskentelemällä pyritään löytämään kouluja ja oppilaita parhaiten palvelevia tapoja oppilaiden koulunkäynnin ja elämänhallinnan tukemiseksi. Seurakunnat järjestävät aamu- ja iltapäivätoimintaa hallinnollisessa yhteistyössä kuntien kanssa. Pienen koululaisen ei tarvitse viettää iltapäiviä yksin, vaan hän saa päivittäin

olla turvallisen aikuisen seurassa, virkistyä ja osallistua häntä kiinnostavaan toimintaan. Kirkon aamu- ja iltapäiväkerhoihin pyritään luomaan välittävä ilmapiiri, jossa annetaan mahdollisuus lapsen kysymyksille, ilon ja surun ilmaisemiselle, toisista ihmisistä välittämiseksi sekä vuorovaikutustaitojen kehittymiselle. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa halutaan turvata lapselle hänen lapsuutensa ja luoda kasvurauha. (Kirkkohallitus/kasvatus ja nuorisotyö 2009.)

2.3 Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet

Kasvatuskumppanuudessa tärkeämmät periaatteet ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus sekä dialogi. Kasvatuskumppanuudessa hoitaja ja kasvattaja antavat omalla puheellaan ja toiminnallaan arvon, tilan ja lapsen ja vanhemman suhteen ensisijaisuudelle. Työntekijä osallistuu lapsen kasvuun ja kehityksen suoraan lapsi–kasvattaja -suhteen osapuolena ja epäsuorasti olemalla osa siitä kasvuympäristöstä, jossa lapsi elää. (Kastela & Kekkonen 2006, 5.)

Kuuntelu – toisen kuuleminen ovat keskeisiä asioita vuoropuhelussa. Kuulevassa suhteessa asetetaan kuulemaan toisen ihmisen asiaa. Se vaatii aina läsnäolon. Kuunteleminen ei onnistu, ellei kuuntelija kykene luomaan turvallista ja myönteistä ilmapiiriä. Kuuntelija halua ja uskaltaa ottaa vastaan sen, mitä toinen viestittää. Kuunteleminen on joskus riskin ottamista ja vaatii erilaisten tunteiden sietämistä: suuttumista, ahdistusta, hämmennystä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32.)

Lasten kokemusten ja tarinoiden kuuleminen on lähtökohtana. Sekä kasvattajat, että vanhemmat tekevät aktiivisesti tila lapsenkokemuksille ja niiden kuulemiselle. Tämä tieto ja tietämys lapsesta yhdistävät vanhempien, kasvattajien ja lapsen vuoropuhelussa. Arjen kumppanuudessa kasvattajat ja vanhemmat auttavat lasta lapsen tarinoiden ja kokemusten jakamisessa, muistelemisessa ja tallentamisessa. Kasvatuskumppanuudessa lapsen kaksi kasvupaikka muodostavat lapsen fyysistä, psyykkistä ja vuoropuhelussa. Arjen kumppanuudessa kasvattajat ja vanhemmat auttavat lasta lapsen tarinoiden ja kokemuksen jakamisessa, muistelemisessa ja tallentamisessa. Kasvatuskumppanuudessa lapsen kaksi kasvupaikka muodostavat lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista eheyttä

vahvistavan kokonaisuuden. Vanhempien ja kasvattajien säännöllinen vuoropuhelu helpottaa lapsen päivittäistä liikkumista ja siirtymistä kodista hoitoon ja hoidosta kotiin. (Kastela & Kekkonen 2008, 24.)

Kunnioitus Kastela ja Kekkonen kuvaavat, että ihmisen kaipuu on tulla hyväksytyksi ilman ehtoja, sellaisena kuin on. Kunnioittava asenne on toisen ihmisen arvostamista ja hyväksymistä. Arvostava asenne ilmenee aina ajatuksina ja sitä kautta tekoina. Avoi muus ja myönteisyys auttavat ihmistä Ymmärtämään, että häntä kunnioitetaan ja arvostetaan. Toisaalta kunnioituksen puute näkyy suhteessa toisen mitätöimisenä, selän kääntämisenä, sen viestittämisenä, ettei toisella tai hänen sanomisellaan ole merkitystä. (Kastela ja Kekkonen 2006, 34.) Kunnioittavan suhteen luominen on haaste erilaisuuden kohtaamisessa: erilaisen perheen, erilaisen perhekulttuurin, erilaisen arvojen jne. (Kastela & Kekkonen 2006, 34.)

Luottamus rakentuu kuulemisen ja kunnioituksen periaatteista. Luottamuksen syntyyn tarvitaan aikaa, yhteisiä kohtaamisia ja vuoropuhelua. Luottamus rakentuu myös vanhempien mahdollisuudesta vaikuttaa lapsensa hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen liittyviin asioihin. Luottamuksen syntyyn vaikuttavat myös ihmisen aikaisemmat kokemukset ja muistot samankaltaisista tilanteista ja asioista. Ihmiset tarvitsevat eripituisen ajan voidakseen luottaa toiseen ihmisen. Kasvatuskumppanuuden keskeinen tavoite on luoda luottamuksellinen ilmapiiri kaikelle työntekijöiden ja vanhempien vuoropuhelulle. (Kastela & Kekkonen 2006, 36.)

Dialogin avain on kuulemisessa. Vain kuuleva suhde voi synnyttää aitoa vuoropuhelua, missä on tilaa kaikkien osapuolten tulla näkyviksi omine ajatuksineen. Dialogi toteutuu tasa-arvoisessa puhelussa, jossa toisen tietämys ei ole merkityksellisempää ja arvokkaampaa kuin toisen osapuolen. (Kastela & Kekkonen 2006, 38.)

2.4 Lapsidiakoninen näkökulma kasvatuskumppanuuteen

Kirkon aamu- ja iltapäivätoiminnalla on myös diakoninen tehtävä. Se tarkoittaa, että autetaan siellä missä apua tarvitaan. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa diakoninen työ to-

teutuu lasten ja vanhempien kuuntelemisessa ja tukemisessa.

Osallisuuden vahvistamiseen seurakunnassa kuuluu lapsen ja perheen kokonaisvaltainen tukeminen. Perheen taloudelliseen tai aineelliseen hätään voidaan etsiä ratkaisuja seurakunnan diakoniatyön avulla. Eri kulttuureista tuleville perheille voidaan järjestää omaa toimintaa sekä kutsua mukaan toimintaan, jossa voi tutustua muihin lapsiperheisiin. (Torppa 2008, 35–36.)

Lapsidiakoniassa on kysymys ennen kaikkea reagoimisesta lapsen turvattomuuteen hyvissä ajoin sekä ehkäisevä työ. Ilman yhteyttä ei synny aitoja toimintamalleja. Diakonia perustuu yhteyteen. Jos meillä ei ole elämänyhteyttä toisimme, meidän on mahdotonta kohdata ja nähdä toisen hätä niin, että se koskettaisi sisintämme. (Mattila 2003, 8–9.)

Lapsidiakonian tavoitteena on lievittää lapsen hätää näkemällä lapsi, vähentämällä lapsen turvattomuutta, lisäämällä huolenpitoa lapsesta sekä vahvistamalla ja puolustamalla lapsen identiteettiä. Lapsidiakonia ei ole sielunhoitoa eikä terapiaa. Nykyisessä yhteiskunnassa lasten turvattomuuden aikaansaama hätä näyttäytyy monella tavalla. Osa turvattomuudesta on vielä piilossa. Lasten turvattomuus ja yksinäisyys sekä hätä, joka syntyy siitä, kun aikuiset asettavat lapsen onnellisuutensa välikappaleeksi. (Mattila 2003, 15.)

Lapsidiakonian tekijä ei koskaan vähättele lasta ja hänen hätäänsä ja turvattomuuttaan. Lapsidiakoniaan eivät kuulu tällaiset sanavarastot kuin ”lapsi tottuu” ja ”lapsi sopeutuu”. Lapsi kyllä sopeutuu, mutta sopeutumisen hinta on turvattomuus ja oman persoonan rikkoutuminen. Sopeutuminen turvattomuus vaatii siihen alistumista ja selviytymisrooliin piiloutumista. (Mattila 2003, 20.)

Välinpitämättömyys on välittämisen vastakohta ja välittäminen on vuorovaikutustyön ehdoton edellytys. Jos sortuu välinpitämättömyyteen, on lopettanut siltä osin työn teon. Välittäminen on vuorovaikutuksen välittäjäaine, se missä viestit parhaiten kulkevat liukkaasti ja takelteleematta, vaikeatkin. Välinpitämättömyys sen sijaan pysäyttää kaiken liikenteen, se on kuin tyhjiötila. Välinpitämättömyyden tunnistaa helposti, se on kylmyyttä ja usein kyynisyttäkin vuorovaikutuksessa. Jos sellainen ilmapiiri peseytyy laa-

jemmin kasvatusyhteisöön, voi vain kuvitella millainen kasvupaikka se on lapsille. (Kiesiläinen 2004, 65.)

2.5 Kasvatuskumppanuus, varhaiskasvatus ja lapsen asema kirkossa.

Seurakunta on ja toimii siellä, missä lapset ja perheet ovat. Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja seurakunnan kasvatustyöntekijöiden toisiaan kunnioittavaa sitoutumista lapsen kasvun hyväksi. Keskustelun kautta osapuolten tiedot ja kokemukset täydentävät toisiaan. (Seurakuntien Lapsityön Keskus 2008.)

Kasteeseen perustuvassa kasvatuksellisessa kumppanuudessa, kastekumppanuudessa, vanhemmat, kummit, vaarit, mummit ja seurakunnan kasvattajat sitoutuvat toimimaan, kasvattamaan ja opettamaan lasta yhdessä lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi ja lapsen kristillisen elämän tukemiseksi (Seurakuntien Lapsityön Keskus 2008, 25.)

Kirkkolain 1 luvun 2§:ssä kirkon toiminta on sidottu kirkon tunnustukseen. Sen vuoksi kirkon työntekijöiden kaiken toiminnan tulee olla sopusoinnussa tunnustuksen kanssa. (Kirkkohallitus 2007.)

Kirkon tehtävä on edistää lasten ja heidän kotiensa mahdollisuuksia kohdata armollinen Jumala ilman ehtoja, välittää uskon perinnettä sukupolvilta toisille sekä auttaa ihmisiä elämään mielekkäästi. Kirkko uskoo elämän mielekkyyden löytyvän Jumalan rakkauudessa ja lähimmäisen rakastamisesta. (Jumala on 2010.)

Lapsuutta pidetään kirkossa tärkeänä ja merkityksellisenä elämänvaiheena. Lapsella on oikeus lapsena oloon, leikkiin ja lapsuuden ilon kokemuksiin. Hänen ei tarvitse olla isompi tai kokeneempi kuin hän on. (Kirkkohallitus 2008.)

Seurakunnan lapsityöntekijä vaalii aarretta: hän muistaa, että jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja ainutkertainen, hän on herkkä lapsen kehitystasolle ja elämäntilanteelle. Seurakunnan lastenohjaaja puhuu enkelin kielin: hän kuuntelee, puhuu, ottaa lapsen todesta,

puhuu lapsen puolesta, suojelee häntä aikuisten maailmassa. Seurakunnan työntekijä ojentaa lapselle turvallisen käden: hän välittää, rohkaisee, antaa luottamusta elämään, hän on turvallinen, näyttää rajat ja opettaa oikein tekemistä. Seurakunnan työntekijä hyväksyy lasta ja lohduttaa. Seurakunnan työntekijä säilyttää perusarvo: hän tekee kristinuskon perusasiat tutuiksi ja kristillinen elämäkäsitelmä näkyväksi. Seurakunnan työntekijä huolehtii jaksamisesta: hän pitää huoli omasta sielusta, tukee ja kannustaa työtoveriasi. Seurakunnan lastenohjaaja luottaa juuriin: hän tietää että kasteopetus on kaiken perusta ja hän muistaa, että armo kuuluu kaikille. (Kirkon lastenohjaajat ry 2009.)

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen kasvua ja kehitystä inhimillisen toiminnan eri alueilla. Kirkon varhaiskasvatuksen perusteissa pätevät samat määritelmät ja säädökset kuin kunnankin puolella. Tämän lisäksi kirkon varhaiskasvatusta ohjaa kaste-käsky sekä kirkkolainvelvoite. Kaste perustuu Jeesuksen antamaan kaste- ja lähetyskäskyyn (Matt. 28:18–20). Kastettuina saamme uskossa turvautua Jumalan rakkauteen. Kasteemme perusteella Pyhä Henki johtaa ja kasvattaa meitä. (Katekismus 1948.) Evankelis-luterilaisen kirkon kasteteologian mukaan Jumalan sana ja vesi yhdessä tekevät kasteesta sakramentin. Kasteessa saatu siunaus on lupaus jumalan läsnäolosta, rakkaudesta ja huolenpidosta lapsen elämässä. (Seurakuntien Lapsityön Keskus 2008, 25.)

Kastevesi on tavallista, puhdasta vettä. Jumalan sanan liitettynä se on pelastavaa, sillä se pesee meidät puhtaaksi kaikesta. Lähetyskäskyssään Kristus kehottaa tekemään kaikki kansat opetuslapsikseen kastamalla ja opettamalla. (Huovinen 2000.)

Jumalan nimeen vetoaminen osoittaa, että kaste on Jumalan työ, jota meidän ei tarvitse ansaita (Huovinen 2000) sillä, kun kastetaan Jumala nimeen, kastetta eivät suorita ihmiset, vaan Jumala itse. Vaikka välikappaleena onkin ihmiskäsi, se on silti todella Jumalan oma teko. Eihän mikään teko voi olla suurempi kuin Jumalan teko. (Lutherin Vähä- ja Iso Katekismus 1984.)

Lapsikasteessa Jumala lahjoittaa kaikki lahjansa ja koko Kristuksen. Jumalan armo kuuluu kaikille, myös lapsille. Kasteen lisäksi tarvitaan uskoa, myös lapsilla on usko. On oikein, että meidän tilanteessamme ketään ei torjuta: Jokainen, joka tuodaan kastettavaksi, myös kastetaan, ilman että peräänkuulutetaan lapsen vanhempien uskon aitoutta.

Kaste on erittäin voimakas ja tehokas armonväline, joka reaalisesti yhdistää ihmisen kolmiyhteiseen Jumalan. Jumalan armo on salattu todellisuus. Kastehetkestä alkaen Pyhä Henki tekee salattua työtään lapsessa. (Ruokanen 1993,127.)

Kirkon varhaiskasvatuksessa painotetaan kasteeseen perustava kasvatuksellista ja opetuksellista lähtökohtaa, jonka perusta on kaste- ja lähetyskäskyssä. Tätä lähtökohtaa kutsutaan kasteopetuksiksi. Kasteen perusteella lapsella on oikeus kasteen sisällöstä lähtevään kristilliseen kasvatukseen. Se tukee ja auttaa lasta kasvamaan ja pysymään siinä uskossa johon hänet on kastettu ja vahvistaa lapsen kristillistä identiteettiä. Kirkon varhaiskasvatustoiminta antaa kristillistä sisältöä lapsen jumalankaipuulle. Kasteessa tapahtuu pyhän kohtaaminen, jossa koko perhe, sukulaiset ja ystävät ovat läsnä. (Seurakuntien Lapsityön Keskus 2008, 25.)

Kirkko määrittää varhaiskasvatuksen alkavaksi jo ennen lapsen syntymää ajatuksissa, rukouksissa sekä työtteenä, joka jatkuu koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan, perheen jumalanpalveluksiin ja pyhäkoulutoimintaan sekä varhaisnuorisotyön toimintaan saakka. (Vake 2008, 9.)

Vake eli kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirja otettiin käyttöön maaliskuussa 2008. Lähtökohtana Vaken tekemiselle on käytetty kirkon lapsi- ja nuorisotyön strategiaa sekä valtakunnallista Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet asiakirjaa eli Vasua. (Vake 2008, 5.) Kirkon työssä varhaiskasvatus nähdään merkittävänä toiminta-alueena. Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirjan tarkoituksena on kannustaa ja innostaa seurakuntia aktiivisesti suuntaamaan eteenpäin varhaiskasvatustyötä. (Vake 2008, 6.) Vake on suunniteltu osaksi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategiaa vuoteen 2015. Meidän kirkko. Osallisuuden yhteisö. (Vake 2008, 11.) Kasvatuskumppanuus liittyy strategiaan etenkin kohdassa, jossa mainitaan kotien hengellisen ja arkielämän tukeminen osana kirkon suuntaviivoja. Vake tuo esiin yhtenä perheiden kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisen päätavoitteena juuri vanhempien ja kodin kristillisen elämän tukemisen. (Vake 2008, 40) Myös Vaken ajatus "Lapsi on osallinen" liittyy sen osaksi koko kirkon strategiaa. (Evangelisluterilainen kirkko. Strategia 2015.)

Kristillisessä kasvatuksessa pidetään tärkeänä arvona tasa-arvoisuutta, lähimmäisen

rakkautta, toisen ihmisen kunnioittamista sekä luonnon ja sen olemassaolon kunnioitusta. (Matt. 9:33–37, Mark. 10:13).

Kirkon varhaiskasvatuksessa pidetään tärkeänä lapsen kiinteää suhdetta vanhempiinsa ja muihin läheisiinsä. Siksi toiminnan lähtökohtana on kumppanuus ja yhteistyö perheiden kanssa saadun yhteisen opetus- ja kasvatustehtävän mukaisesti. Käytännössä yhteistyö toteutuu keskusteluina, kohtaamisina, perheitä tai vanhempia kokoavassa toiminnassa, jumalanpalveluselämässä, kirkollisissa toimituksissa ja erityisenä tukena lapselle tai perheelle esimerkiksi diakoniatyön ja perheneuvonnan piirissä sekä keskustelua iltapäiväkerhossa. Iltapäiväkerhossa tällaiset keskustelut toteutuvat vanhempainvartissa, keskusteluun nimi on Vartti. Yhdessä perheen kanssa vanhempainvartissa jaettavia ja edistettäviä asioita ovat muun muassa tieto ja ymmärrys lapsesta, arvot, kasvatustavat ja sisällöt, perheen elämän tukeminen ja kristillisen kasvatuksen vahvistaminen. Yhteistyössä ja kumppanuudessa lapsen vanhemmat ja työntekijät ovat tasavertaisia, mutta erilaisia lapsen tuntijoita. Lapselle läheisten aikuisten toimiva yhteistyösuhde kannattelee lapsen elämistä kotona ja seurakunnassa. (Seurakuntien Lapsityön Keskus 2008, 14.)

2.6 Kasvatuskumppanuus ja iltapäivätoiminta Mikaelin seurakunnassa

Mikaelin seurakunnassa on tarjota monta toimintamuotoja varhaiskasvatukseen ja kasvatuskumppanuuden liittyen toiminta. Niitä on kaste ja pikkulapsityö, päiväkerhot, perhekerhot, pyhäkoulu, leiritoiminta ja koululaiselle välttämätön aamu- ja iltapäivätoiminta.

Helsingin Mikaelin Seurakunnan iltapäiväkerhoon lapset tulevat koulun jälkeen. Kerhossa lapset saavat huolenpitoa ja välipalan. Kerhossa lapset voivat tehdä läksyt, jos jaksavat, voivat askarrella, pelata pelejä, lukea ja tehdä kaikkea kivaa. Seurakunnan iltapäiväkerhossa lapset ovat turvassa sekä saavat kuulla Jumalan sanaa. Kerhon ohjaaja on yhteydessä koulun opettajaan ja vanhempiin. Myös kerhonohjaajalle kuuluu keskustelu vanhempien kanssa sekä arvioinnin tekeminen lasten kehityksestä ja hyvinvoinnista. Tämä keskustelu on nimitetty Vartiksi, se on yksi niistä kasvatuskumppanuuden muotoista Mikaelin seurakunnassa.

Iltapäiväkerhon lapset ovat iältään yleensä 6–10-vuotiaita, joskus 12-vuotiaita. Tämä ikä on latenssi-ikä, kouluikä, alku- ja varhaisnuoruus. Lapsen psykososiaalinen vaihe on utteruus vs. huonoudentunne. Myönteisenä kehitystuloksena on osaamisesta ja onnistumisesta johtuva pystyvyyden tunne, elämys omien ponnistelujen tuottamista mielihyväästä ja ylpeys omista saavutuksista. Perusvoima on itseä koskeva pystyvyyden ja pätevyyden elämys, kyky olla toimelias ja utterta. Kielteisenä kehitystuloksena ovat epäonnistumisista johtuva alemmuudentunne, tunne siitä, että toiminta ei johda arvokkaina pidettyihin tuloksiin, kykenemättömyyden, saamattomuuden ja huonouden elämykset. (Ihme 2000.)

Ammatilliseen kumppanuuteen sitoutuva työntekijä luo suhdettaan perheisiin tavalla, jossa reflektiivinen, lapsen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen puolia pohtiva ja molempien osapuolten ymmärrystä hyödyntävä työtapu tulee mahdolliseksi. Kumppanuussuhde syntyy työntekijän tietoisien toiminnan tuloksena ja syvenee vähittäin henkilöstön ja vanhempien välisessä dialogisessa vuoropuhelussa. (Kastela & Kekkonen 2006, 5.)

Iltapäiväkerholla on vankka asema lapsen ja lapsiperheiden elämässä. Kerho on tavoitteellista kirkon varhaiskasvatusta. Yhteiskunnan näkökulma iltapäiväkerhoon on ennen muuta päivähoidon ja kasvatuksen näkökulma. Päivähoitolain mukaan iltapäiväkerhotyö on virikkeellistä ryhmässä tapahtuvaa lasten leikin ja toiminnan ohjausta. (Päivähoitolaki 1 § 2. mom.) Yhteiskunnallisesta näkökulmasta katsottuna päiväkerhotyö voidaan tulkita päivähoidon osa-alueeksi. Se on osa päivähoitoa, jota seurakunta toteuttaa yhteistyössä kunnallisen sektorin ja erilaisten yhteisöjen kanssa. Kunnilla on lastensuojelulain mukaan velvollisuus järjestää lastenhuollon ja kasvatuksen neuvontaa ja ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin hoidon ja kasvatuksen alalla esiintyvien epäkohtien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. (Ranne 1986, 246.)

Kirkon aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämistapa perustuu valtakunnallisiin aamu- ja iltapäivätoimintaa ohjaaviin päätöksiin (Perusopetuslaki 628/1998, OPH: Koululaisten aamu ja iltapäivätoiminnan perusteet 2004). Nykyisten säädösten mukaan aamu- ja iltapäivätoiminta on tarkoitettu ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä kaikkien vuosiluokkien erityisoppilaille. Evankelisluterilaiset seurakunnat ovat kuntien aamu- ja

iltapäivätoiminnan palvelun tuottajia. Lisäksi on seurakuntia, jotka omakustanteisesti järjestävät paikkakunnan koululaisille aamu- ja iltapäivätoimintaa. Kirkon aamu- ja iltapäivätoiminta toteuttavat lapsi- ja perhetyön perustutkinnon suorittaneet lastenohjaajat tai kirkon nuorisotyönohjaajan kelpoisuuden omaavat ohjaajat. Ohjaajien erityisosaaamista ovat toiminnan monipuolinen toteutus sekä lapsilähtöinen työote. (Kirkkohallitus/kasvatus ja nuorisotyö 2009.)

Kerhokohtainen toimintasuunnitelma laaditaan kunnan toimintasuunnitelman ja seurakunnan painopisteitä sisältävän suunnitelman pohjalta. Aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinoimisen tavoitteena on työn- ja vastuunjaon selkiyttäminen sekä rahoituksen turvaaminen palveluntuottajille. Kunnan suojassa olevaa toimintaa organisoii aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattori, joka toimii kiinteässä yhteistyössä palveluntuottajien kanssa. Aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattorille kuuluu lainsäädännön edellyttämien toimenpiteiden valmistelu ja seuranta, toiminnan suunnittelu ja koordinointi, palvelujen luominen yhdenmukaisiksi. Näitä ovat asianmukaiset toimitilat, henkilöstön riittävä pätevyys ja tiedottamisen yhdenmukaistaminen sekä taloushallinnon tehtävät. Lisäksi koordinaattorin tehtävään kuuluu toimintasuunnitelman ja avustussopimusten laadinta, tarvittavien toimintaraporttien tekeminen, tilastojen kerääminen ja niiden eteenpäin vieminen tarvittaville tahoille, yhteydenpito toimijoihin, toiminnasta informoiminen ja palvelun laadun kriteerien luominen yhteistyössä palveluntuottajien kanssa. (Hyystinmäki-Suomi & Petäjä 2008, 19.)

Seurakunnissa kaikissa aamu- ja iltapäiväryhmissä tarjotaan välipala, niin myös Mikaelin seurakunnassa. Kirkon aamu- ja iltapäivätoiminta on avointa kaikille perheille, joten kirkon jäsenyys ei ole toimintaan osallistumisen edellytys. Toiminnan lakisääteisenä tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävänä on tukea lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua. Lisäksi toiminnan tulee edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa. Tavoitteena on myös ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta. (Hyystinmäki-Suomi & Petäjä 2008, 15.)

2.7 Kasvatuskumppanuus ja Vartti -toiminta Mikaelin seurakunnassa

Kasvatuskumppanuuden muotoja on paljon. Yksi niistä on vanhempain vartti. Se on kannustava ja lasten vahvuuksia korostava keskustelu. Keskustelu, jossa puhutaan lasten vahvuuksistaan ja myös tarpeista.

Vartti- keskustelu Mikaelin seurakunnassa pohjautuu ennalta täytettyyn lomakkeeseen. Lomakkeen täyttää lapsi itse vanhempien avulla. Sen pohjalta arvioidaan lasten kehitystä, hyvinvointia sekä asetetaan yhteisiä kehittymistavoitteita. Tällaisella menetelmällä tuetaan lasten identiteettiä. Myös laki lastensuojelusta sanoo, että kuulluksi tuleminen on joka lapsen oikeus. Kehityskeskustelut ovat tärkeä osa vaikuttamista ja vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä. Hyvä keskustelu edellyttää kontaktia, tarvetta kohdata, tautoa kuunnella ja ottaa huomioon, mitä toisella on sanottavaan. Kehityskeskustelussa annetaan ja saadaan informaatiota lasten kehityksestä ja hyvinvoinnista, esitetään omia näkemyksiä sekä kuunnellaan toista. Vanhempainvartin keskustelu jakautuu kolmeen vaiheeseen.

Ensimmäinen on kodin arjen toimintakulttuuri. Siinä kysytään ketä perheeseen kuulu, kodin perussäännöt ja arvot, läksyjen teosta ja muita asioita. Toinen osa on vapaa-aika ja kaveripiiri. Kolmas osa keskustelua sisältää koulunkäyntiä sekä lasten itsearviointia.

Nämä varttikeskustelut ovat osoittautuneet tärkeäksi osaksi kasvatuskumppanuutta. Keskustelujen kesto vaihteli puolesta tunnista tuntiin. Vanhemmat olivat mielellään kertoneet omista lapsistaan sekä myös niistä kehittymistarpeistaan missä heidän mielestä lapsi olisi tarvinnut ammattilaisen tukea, koska omat taidot ei aina riitä kaikkiin asioihin.

Vartti on osoittautunut erittäin tärkeäksi elementiksi lasten oppimisen kannustamisessa sekä identiteetin vahvistamisessa. Lisäksi vanhempainvartti oivallisesti antaa vanhemmille mahdollisuuden tutustua omaan kasvavaan ja muuttuvaan lapseen.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

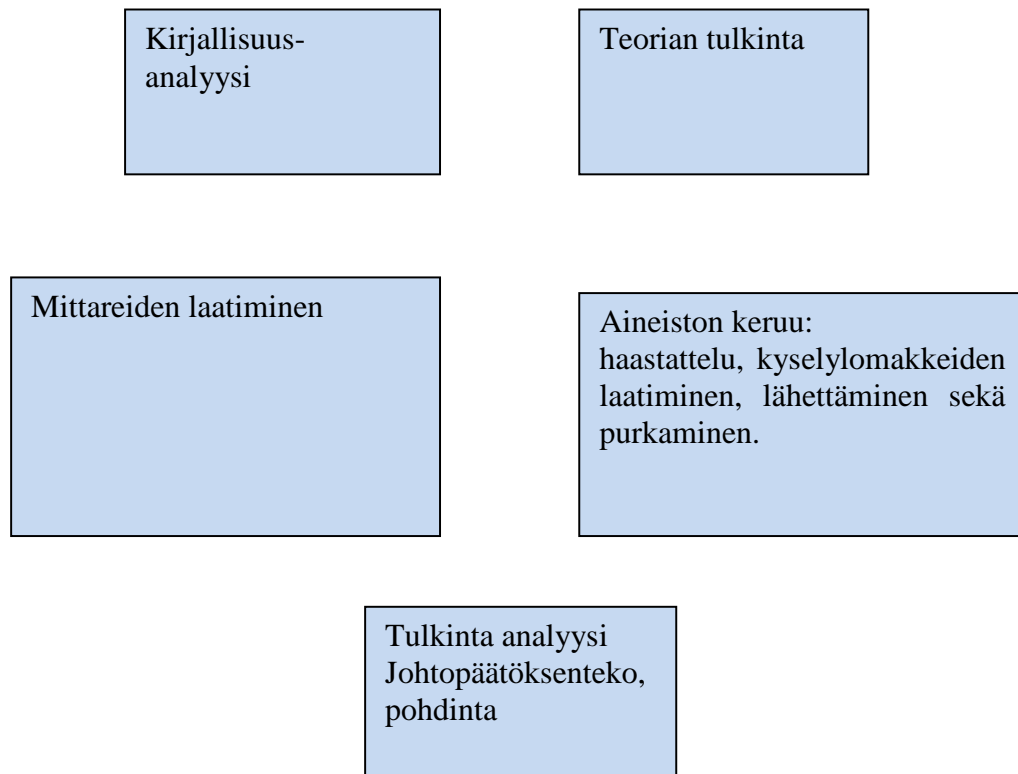
3.1 Tutkimuksen tavoitteet, lähtökohdat ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen aiheena oli kasvatuskumppanuus seurakunnan lapsityössä, työntekijöiden kokemuksia Vartti -toiminnan näkökulmasta. Tavoitteena opinnäytetyössä oli kartoittaa kasvatuskumppanuuden toteutumista, erityisesti Vartin näkökulmasta seurakuntien lapsiperhetyössä sekä vastata asiakkuuden tuen ja laadun tarpeeseen. Tutkimuksen toteutumisen ympäristö oli Mikaelin seurakunta. Lapsityön tavoitteet keskittyivät myös vanhemmuuteen ja sen tukemiseen, muun muassa tukemalla varhaista vuorovaikutusta. Kyselyssä selvitin millaiset ovat suotuisat ja rajoittavat tekijät kasvatuskumppanuuden toteutumiseksi. Tutkimuksen toteuttamisen aiheen tarkastelin työntekijöiden kokemuksiin käsiin, koska heillä monilla on omat perheet ja lapset mikä lisää asiantuntemusta asiasta.

Tutkimuskysymykset ovat:

- a) Miten kasvatuskumppanuus toteutuu seurakunnassa työntekijöiden näkökulmasta?
- b) Millaiset työntekijöiden kokemukset ovat kasvatuskumppanuudessa Vartti -toiminnasta?

Seuraavassa olen kuvannut tutkimusprosessia:

KUVIO 1. Prosessin eteneminen:

Kuten kuviossa näkyy, tutkimuksen ensimmäisenä vaiheena oli huolellinen tutustuminen kasvatuskumppanuutta koskevaan kirjallisuuteen sekä Vartti -toimintaan. Pohjatyöksi käytännön asiasta Vartti -toiminnasta olin käynyt haastattelemassa lastentarhanopettajan Vartti -toiminnasta. Varsinaisen aineiston keruu olen tehnyt Mikaelin seurakunnassa kyselylomakkeiden avulla. Seuravana vaiheena oli teorian luonti ja käsitteiden määrittely. Sitä seurasi mittareiden laatiminen sekä lisä aineiston keruu.

Pohjatyöksi tutkimuksessani olin tehnyt haastatteleamalla lastentarhanopettajan Vanhempain vartista käyttäen avuksi Eskolan & Suorannan 1998 opasta. Saadun aineiston jälkeen olen Litteroinnut aineistoa ja sen jälkeen järjestin sen analyysia varten sisällöt teemoittain. Koodasin aineistoon ja näin loin teoreettisen kokonaisuuden. (LIITE 1 ja 2.)

Mikaelin seurakunnassa materiaalin keruussa päädyin laadulliseen menetelmän aineiston keruussa. Valitsin kyselyn, jotka osaksi olivat avoimia kysymyksiä. Päädyin avoimiin kysymyksiin koska avoimissa kysymyksissä vastaaja pystyy antamaan monipuolisen vastauksen. Olen laatinut puolistrukturoidun ja strukturoidun haastattelun kyselylomakkeen. (LIITE 4.) Seuraavana vaiheena oli kysymyslomakkeen ja saatekirjeen lähettäminen sähkö postin kautta Mikaelin seurakuntaan. Lähetin 18 kappaletta kysymyslomakkeita, joista vastauksia tuli 9. Otanta oli 50%. Kysymyslomakkeen olin tehnyt teorian pohjalla seurakunnan varhaiskasvatuksesta sekä kasvatuskumppanuuden teoria käyttäen. Myös olen hyödyntänyt aiempia kyselylomakkeita.

Sen jälkeen, kun Seurakunnan kyselyn vastaukset alkoivat tulla seuraava vaihe oli kyselylomakkeiden vastastauksien purku, mitä tarkoittaa vastauksien huolellinen sisällön analysointi mikä antoi mahdollisuuden tarkastella asioiden merkitystä, seurauksia ja yhteyksiä ja siitä kautta olin luonnut tuloksien kokonaisuuden. Analysoin aineistoon kolmessa vaiheessa. Aluksi olen lukenut vastauksia pelkistämällä, eli redusoimalla ja aloitin kiinnittää huomiota siihen, millaisia yhtäläisyyksiä vastauksissa oli ja millaisia oli muita analyysiyksiköitä. Sen jälkeen aloitin aineiston klusteroinnin, eli ryhmittelemään aineistoa. Etsin ja yhdistelin, vastauksista samankaltaisuuksia ja laittelin myös muut vastaukset. Kolmas vaihe oli abstrahointi eli teoreettisen käsitteiden luominen. Yhdistelyn jälkeen tulkitsin asiat uudestaan. Tulkinnan helpotti aiemman kerätyn teoreettinen tieto. Kun tulkinta analyysi oli tehty tuli johtopäätöksien tekoon aika. Tässä vaiheessa keräsin kaikki tulokset ja taas analysoin aineistoa, sen jälkeen tein johtopäätökset. Tutkimuksessani olin pyrkinyt käyttämään edellä mainittuja vaiheita Tuomi 2003,110. mukaan.

3.2 Tutkimusmenetelmät

Kvalitatiivinen tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa, siitä seuraa että aineistoa kootaan luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. Tähän sisältyy totuus että todellisuus on moninainen.

Tutkimuksen alussa olen pohtinut tutkimuskysymyksiä, jotka haluaisin tutkia. Ne olivat

kasvatuskumppanuus seurakunnan lapsityössä työntekijöiden kokemuksia Vartti -toiminnan näkökulmasta. Tavoitteeksi tässä tutkimuksessa olen asettanut itselleni karvoittaa kasvatuskumppanuuden toteutumista seurakuntien lapsiperhetyössä sekä vastata asiakkuuden tuen ja laadun tarpeeseen. Kyselyssä selvitin millaiset ovat suotuisat ja rajoittavat tekijät kasvatuskumppanuuden toteutumiseksi

Tutkimusmenetelmät olivat muotoutuneet tutkimuskysymysten mukaan ja niiden avulla olen pyrkinyt rakentamaan kasvatuskumppanuuden ympärille uutta tietoa.

Kvalitatiivisen tutkimuksen yksi erityisluonne on se, että siinä edetään induktiivisesti, aineistolähtöisesti yksittäisestä yleiseen: aineistosta rakennetaan induktiivisesti teoria; yksittäisistä havainnoista edetään yleisimpiin väitteisiin. (Eskola 1998, 83.)

Tutkimuksessa ensimmäisessä vaiheessa olen tutustunut teoriaan kasvatuskumppanuudesta, seurakunnan lapsityöstään sekä varhaiskasvatukseen ja Vartti-toiminnan. Lisäksi olen tutustunut muihin tutkimuksiin koskevia kasvatuskumppanuutta.

Tutkimuksen toisessa vaiheessa olen pohjatyöksi käynyt tutustumassa kasvatuskumppanuutta koskevissa asioissa kunnalliseen päiväkotiin. Tutustuin, miten siellä toimii Vanhempainvartti, siellä haastattelin lastentarhanopettajan, jonka aiheena oli Vanhempainvartti. Haastattelun olen nauhoittanut. Oli eettisesti perusteltua kertoa tiedon antajalle häneltä tutkimuslupa kysyttäessä, mitä aihetta haastattelu koski, miten tutkimus eteni ja mitä merkitystä saadulla tutkimustiedolla olisi.

Lastentarhanopettaja on kertonut kasvatuskumppanuuden asioista Vartti-toiminnassa käyttäen arvioinnissa lasten kehitystä ja tuen tarvetta. Haastattelun taustaksi olen käyttänyt Eskolan & Suorannan (1998) metodeja ja menetelmiä. Haastattelututkimus on eräänlaista tutkijan aloitteesta tapahtuvaa ja tutkijan johdattamaa keskustelua. (Eskola & Suoranta 1998, 86.)Toteutin tutkimusta aineistolähtöisesti eli käytin induktiivista ajattelua. Tutkimuksessa haastattelijana käytin menetelmässä neutraalisuutta, mikä mahdollisti vastaajien vastata vapautuneesti.

Tutkimuksen kolmatta vaiheessa toteutin kirjallisen kyselyn avulla Mikaelin seurakun-

nassa. Saatekirjeessä ilmoitin, että anonymiteetti säilyy koko tutkimuksen ajan, yhteistietoni olivat myös saatekirjeessä (LIITE 3.)

Tutkimuksessa seurakunnan tehtävässä käytin avoimia kysymyksiä, koska vastauksien pohjalta on suurempi mahdollisuus saada kattavampaa aineistoa. Avoimet vastaukset voivat avata mahdollisuuksia päästä ihmisen omaan kokemusmaailmaan, ajatteluun ja ilmaisuun.(LIITE 4.)

3.3 Aineiston keruu kyselylomakkeen avulla Mikaelin seurakunnassa

Seurakunnan tutkimuksen toteutin kirjallisen kyselyn avulla Mikaelin seurakunnassa. Saatekirjeessä ilmoitin, että anonymiteetti säilyy koko tutkimuksen ajan, yhteistietoni olivat myös saatekirjeessä. (LIITE 3.)Kyselylomakkeet lähetin sähköpostilla seurakunnan lapsityöntekijöille ja muille seurakunnan työntekijöille kuka halua osallistua tutkimuksen. (LIITE 4.)

Tutkimuksen olen tehnyt puolistrukturoidun ja strukturoidun haastattelun kyselylomakkeen avulla Mikaelin seurakunnassa. Kyselyt jotka osaksi olivat avoimia kysymyksiä, olen lähettänyt 18 kappaletta, joihin vastasi yhdeksän lapsityöntekijää omin sanoin. Näin ollen otanta oli 50%. Kyselyssä selvitin, millaiset ovat suotuisat ja rajoittavat tekijät kasvatuskumppanuuden toteutumisessa Mikaelin seurakunnassa.

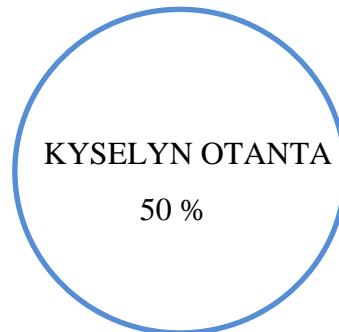
Päädyin avoimiin kysymyksiin koska avoimissa kysymyksissä vastaaja pystyy antamaan monipuolisemman vastauksen. Avoimet kysymykset mahdollistavat myös vastaamisen omin sanoin ja osoittavat vastaajien tietämyksen aiheesta sekä sen, mikä on tärkeää vastaajien ajattelussa. Avoimet kysymykset kertovat myös vastaajien asiaan liittyvien tunteiden voimakkuudesta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000, 188.)

Avoimissa kyselyissä olen kysynyt tällaisia asioita: Miten lapsen mielipide otetaan huomioon seurakunnassa? Mitkä ovat suotuisat tekijät kasvatuskumppanuuden toteuttamiseksi seurakunnassa? Mitkä ovat rajoittavat tekijät kasvatuskumppanuuden toteuttamisessa seurakunnassa? Millaiset rakenteet seurakunnassa on, tukevatko ne asian hoi-

tamista? Miten vanhempainvartti on käynnistynyt seurakunnassa, miten toimii? Miten vanhemmat ovat osallistuneet Vartiin seurakunnassa? Millaisiin sisällöllisiin asioihin vanhemmat mieluummin olivat osallistuneet seurakunnan toiminnassa? Tarvitaanko tällä alueella mahdollisuutta laajempaan osallistumiseen ja mikä se olisi? Tarvitaanko vanhempien osallistumismahdollisuuksien tukea? Tarvitaanko seurakunnan perheiden lähiverkostojen vahvistamisen tukea? Miten hyvin tarvittava tiedonkulku ja ajatusten vaihto toimii vanhempien ja ohjaajan välillä seurakunnan työssä? Kuinka hyvin toimii yhteistyö kunnan ja seurakunnan välillä sekä muiden palvelutuottajien välillä? Mikä sinussa/yhteisössä estää/edistää kasvatuskumppanuuden toteutumista seurakunnassa? Mitkä asiat eniten edistävät lasten kasvua ja kehitystä? Mitkä asiat haluaisit lisätä käsiteltäväksi Vartti tehtävässä? Käytin vielä lisää monenlaisia kysymyksiä. (LIITE 4.)

Seurakunnan puolistrukturoidussa haastattelussa aineiston keruumenetelmänä käytin kyselylomakkeen menetelmää niin että lomakkeet olen lähettänyt sähköpostilla seurakunnan lastenohjaajille ja muille lasten ja varhaisnuorten kanssa työskenteleville. (LIITE 3.) esitin heille avoimia kysymyksiä, mihin työntekijät vastasivat omin sanoin. Vaurauduin siihen, että tutkimuksissa yleensä kato on suuri ja siihen, että vastaajien antamat tiedot eivät ole riittäviä. Lisäksi kirkon iltapäiväkerhon tutkimuksessa haastattelijana käytin menetelmässä neutraalisuutta, mikä mahdollisti vastaajien vastata vapautuneesti.

Kyselyn otanta:

Kyselyt jotka osaksi olivat avoimia kysymyksiä, olen lähettänyt 18 kappaletta, joihin vastasi yhdeksän lapsityöntekijää omin sanoin. Näin ollen otanta oli 50%.

3.4 Aineiston käsittely ja laadullinen sisällönanalyysi

Kvalitatiivisen tutkimuksen yksi erityisluonne on se, että siinä edetään induktiivisesti, aineistolähtöisesti yksittäisestä yleiseen: aineistosta rakennetaan induktiivisesti teoria; yksittäisistä havainnoista edetään yleisimpiin väitteisiin. (Eskola 1998, 83.)

Aineiston analyysimenetelmänä on laadullinen aineistolähtöinen sisällön analyysi. Sisällön analyysin avulla saadaan mahdollisuus tarkastella asioiden merkitystä, seurauksia ja yhteyksiä ja luoda tutkimusaineistosta teorettinen kokonaisuus. (Tuomi 2003, 97.)

Aineistolähtöisen aineiston analyysia kuvataan karkeasti kolmevaiheiseksi prosessiksi, johon kuuluu 1) aineiston redusointi eli pelkistäminen, 2) aineiston klusterointi eli ryhmittely ja 3) abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. (Tuomi 2003, 110.) Tutkimuksessani olin pyrkinyt käyttämään edellä mainittuja vaiheita ja analysoida aineistoa niiden kautta.

Kun tutkimuksessani olin kerännyt aineiston, lukenut ja tutkinut sisällönanalyysiä, olen sen jälkeen pelkistänyt ja luokittelut tarkastelemalla tutkimustehtävän mukaisia kysy-

myksiä poimimalla aineistosta analyysiyksiköitä. Sen jälkeen luin taas kaikki läpi ja olen luonut mallin aineiston analyysille. Aineiston analyysissä ja koko työprosessissa olen käyttänyt apuna Eskolan ja Suorannan teosta.

Tarkoituksena oli litteroinnin jälkeen järjestää sisällöt teemoittain. Koodausta yleensä suositellaan aineiston analysointitapana jonkin käytännöllisen ongelman ratkaisemisessa. Näin materiaalista voi kätevästi poimia käytännöllisen tutkimusongelman kannalta olennaista tietoa. Koodaamisen avulla aineistosta saadaan esille kokoelma erilaisia vastauksia tai tuloksia esitettyihin kysymyksiin. Tällöin tutkimustulokset palvelevat parhaiten juuri käytännönläheisiä intressejä. Tämä on opinnäytetyöni luonteen kannalta olennainen tekijä. (Eskola & Suoranta 1998, 179–180.)

Aloitin aineiston analysoinnin tutustumalla aineistoon hyvin. Luin vastaukset läpi ja useita kertoja, jonka jälkeen aloitin etsimään kyselyn vastauksista pelkistettyjä ilmauksia. Pelkistetyt ilmaukset keräsin, tein kategorioinnin ja ryhmittelin niitä. Lopuksi keräsin kaikki yhdistäviä tekijöitä. Näiden kaikkien koodien avulla vastasin tutkimuskysymyksiin. Kysymyslomakkeiden vastauksista osa oli kirjoitettu kokonaisuudessaan lausein ja osassa vastauksena oli vain pari sanaa tai kyllä ja ei.

Työn prosessin aikana litteroin kysymyksien aineistoa. Tämän jälkeen ryhdyin kirjoittamaan tekstiä ja värjäämään tekstistä pelkistettyjä ilmauksia. Ja taas uudestaan pohdin tutkimustehtäviä. Jätin aineiston lepäämään ja palasin siihen uudesta. Koodasin aineistosta tutkimustehtävien mukaisiin kysymyksiin vastaavia alkuperäisilmauksia. Koodasin aineistoa etsien tarvittavia vastauksia kysymyksiin ja tein päätökset.

Koodauksen tueksi olen soveltanut Eskolan aineistoanalyysiä. Luin muistipanon aineiston ensin huolellisesti läpi, jonka jälkeen järjestelin vastauksista esiin tulleet teemat suuremmiksi teemakokonaisuuksiksi. Tämän jälkeen olen tulkinnut vastaukset ja liittänyt niihin teoreettisia kytkentöjä. Sen jälkeen valitsin ne sitaatit, jotka antavat sisältöä esiin tulleille teemoille. Lopuksi olen pohtinut avointen kysymysten vastauksia ja sieltä esiin tulleita haasteita ja kehittämiskohteita seurakunnan päiväkerhotyössä. (Eskola & Suoranta 1998.)

Eskolan mielestä laadullisessa tutkimuksessa tulkinta jakautuu koko tutkimusprosessin eikä tutkimusprosessia aina ole helppo pilkkoa toisiaan seuraaviin vaiheisiin. Tutkimusongelman asettelua saattaa joutua tarkistamaan aineistokeruun kuuluessa ja tutkielman kirjoittaminen voi vaatia palaamista alkuperäiseen aineistoon. (Eskola 1998, 16.)

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

4.1 Työntekijöiden taustatiedot

Vastanneiden kyselyssä selvisi hyvin selvästi koulutuksen merkitys sekä runsas toive lisäkoulutuksesta. Seurakunnassa oli toivottu että lisäkoulutus voisi olla esimerkiksi kristillisen kasvatuksen lapsityössä sekä kielten koulutus.

Haastatteluista nuorin oli alle 30-vuotias ja vanhin yli 50. Suurin osa työntekijöistä on muuttanut Helsinkiin muualta Suomesta. Melkein kaikilla on perhe ja lapset. Jotkut kuuluvat monikulttuurisen perheeseen. Työntekijöiden koulutus muuttuvan seurakuntaan ja yhteiskuntaan nähden ei ollut ihan ajantasainen, joten lisäkoulutuksen tarve oli hyvin toivottu asia. Tässä kappaleessa tekstin olen poiminut joidenkin suoria lainauksia seurakunnan lapsityöntekijöiden vastauksista sekä minun siteeraamana. Näin tulokset ja yhteenveto näkyvät selkeämmin.

4.2 Työntekijöiden kokemukset kasvatuskumppanuudesta

Ensimmäinen tutkimuskysymys, miten kasvatuskumppanuus toteutuu seurakunnassa työntekijät ovat liittäneet siitä kasteopetukseen. Työntekijät kertovat että lasten kasteeseen perustava opetusta antamalla tuetaan myös lasten identiteettiä. Kasteopetusta annetaan iltapäiväkerhossa. Myös kasteeseen liittyvä opetusta tuetaan toimimalla esimerkiksi.

Myös kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirjassa, eli Vake:ssa mainitaan kasteeseen perustava kasvatuksellista ja opetuksellista lähtökohtaa. Kasteteologian mukaan kasteessa saatu siunaus on lupaus Jumalan läsnäolosta, rakkaudesta ja huolenpidosta lapsen elämässä. Kirkon tehtävä on edistää lapsen ja heidän kotiensa mahdollisuuksia kohdata armo ilman ehtoja.

Lisäksi lastenohjaajat kertovat: että kirkon kasvatuksesta on kirkkolaissa määritelty ja he toimivat sen mukaisesti. Myös Vake 2008, eli kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirjassa sanotaan että kirkon kasvatuskumppanuus liittyy Evankelisluterilaisen kirkon strategiaan 2015.

Lisäksi seurakunnan lastentyöntekijät olivat myös viittaneet lastenpäivähoitolakeen uskonnollisesta kasvatuksesta:

Kasvatuksessa on laissa määritelty että lasten iän ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti tulee edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta. (Lastenpäivähoitolaki 2a § 25.3.1983/304.)

Kysymykseen mitkä palvelut eniten edistävät lasten kasvua ja kehitystä vastaus oli että lasten mielipiteen huomioiminen. Toiminta on lapsilähtöinen ja lapsilla on vapaaleikkiä. Suunnittelussa lapsi huomioitu.

Menetelmistä mainittiin että Toiminnassa lasten ikä huomioitu, tehdään asioita joista lapset pitävät ja osaavat. Tehdään asioita joita lapset haluavat tehdä. Myös lauletaan lasten virsiä.

Lisäksi Mikaelin seurakunnassa lapsityöntekijät kokevat, että kasvatuskumppanuuteen vaikuttavat tekijät ovat systemaattinen tiedotus vanhemmille alueen toimiviin tukitoimintoihin. Seurakunnan työntekijät kertovat että niin kuin muuttuvassa yhteiskunnassa, myös muuttuvassa seurakunnassa palvelut uudistuvat nopealla vauhdilla. Työntekijöiden on osattava ohjata vanhemmat tukitoimintoihin jotka on tarkoitettu eri elämäntilanteissa olevia ihmisiä varten. Näistä menetelmistä lastenohjaajat kertovat että toimintasuunnitelmassa suunnitellaan erilaisia tapahtumia, jossa teemana on lasten oikeudet. Näitä asioita kehitetään koko ajan.

Vaken mukaan kasvatuskumppanuus liittyy strategian etenkin kohdassa, jossa mainitaan kotien hengellisen ja arkkielämän tukeminen on osana kirkon suuntaviivoja. Myös Vake tuo esiin asioita mistä lastentyöntekijät puhuivat kasvatuskumppanuudesta, eli yhdessä perheiden kanssa tehtävän yhteistyön juuri vanhempien ja kodin tukemisen.

4.3 Työntekijöiden kokemukset Vartti -toiminnassa

Toisen tutkimuskysymyksen, joka koski kokemuksia kasvatuskumppanuudesta Vartti -toiminnasta työntekijät kertovat että seurakunnassa kasvatuskumppanuuden muotoja on monta, yksi niistä on Vanhempainvartti, jota tänä päivänä käytetään melkein kaikkialla. Vartti -toiminnasta työntekijät kertovat:

Päävastuu lapsen kasvatuksen on aina hänen huoltajillaan. Lapsen yksilöllisen kasvun ja kehityksen tukeminen onnistuu parhaiten yhteistyössä kotien kanssa ja kotien tukemalla

Työntekijöiden kokemuksista kasvatuskumppanuudesta Vartti -toiminnassa seurakunnassa tuli esille seuraavasti: Seurakunnassa käytännössä yhteistyö toteutuu keskusteluna ja erityisenä tukena lapselle tai perheelle iltapäiväkerhossa. Vastanneet olivat siitä mieltä että Vartista oli vain hyviä kokemuksia ja työntekijät olivat innoissaan tehtävästä. Hyöty tässä on että ennakkoasenteet vähenevät puolin ja toisin. Lapsihätä ja perheistä saa tietoa jota ei muuten saisi. Seurakunnassa on pidetty vanhempainvartti kaikille, myös uusille, silloin kun lapsi aloittaa iltapäiväkerho.

Seurakunnan lastentyöntekijät ovat kertoneet että heillä on ollut erittäin hyvät kokemukset Vartti -toiminnasta. Keskustelut ovat olleet hyviä, rakentavia ja hyödyllisiä. Keskustelut ovat lisänneet avoimuutta sekä yhteistä kasvatustuuta kodin ja iltapäivätoiminnan kesken. Seurakunnassa kaikki vanhemmat olivat käyttäneet vanhempainvarttia.

4.4 Asiakkaan tuen ja laadun tarpeiden kartoittaminen

Vartti -toiminnassa kysyttäessä asiakkuuden tuen ja laadun tarpeita kasvatuskumppanuutena seurakunnassa kyselyssä kävi ilmi, että perheet tarvitsevat lähiverkostojen vahvistamista niin muualta Suomesta muuttavat kuin ulkomailta muuttavat. Ihmisen uupumisen tunteeseen liittyy myös yksin olemisen tunnetta. Omat voimavarat ovat vähissä eikä ole näköpiirissä ketään, joka voisi auttaa. Sosiaalinen verkosto hajoaa helposti vaikeuksien keskellä olevan ihmisen ympäriltä. Sukulaisillakaan ei ole aina mahdollisuutta tukea. Olemattomien tai heikkojen sosiaalisten verkostojen uudelleen rakentaminen voisi olla juuri se puuttuva apu arjen huolten keskellä, jonka varassa jaksaa eteen-

päin. Kaikille uusille Helsingin tulokkaille on kova tarve lähiverkoston tuen vahvistamisen. Suomen sisällä muuttavilla on samat haasteet kun maahanmuuttajillakin. Tukea tarvitaan, työntekijät kertovat.

Syy siihen on tutkimuksen mukaan se, että Helsinki on erilainen paikka ja toiminnot ovat täällä huomattavasti monimutkaisempia. Perhe, joka ei ole koskaan tarvinnut tukea muualla, saattaa täällä tarvita tukea vaikka mihin asioihin. Työntekijöiden kritiikkiä infosta oli se että Helsingin kaupunki ei automaattisesti informoi tulokkaitaan (eikä muitakaan asukkaitaan) kaikista palveluista ja niiden muuttumisista/ uudistuksista. Mutta jos tietoa on, se kulkee melko hyvin.

Tuen tarpeellisuudesta oli kerrottu että perhe joka ei ole koskaan tarvinnut tukea muualla, saattaa täällä tarvita tukea vaikka mihin asioihin.

Seurakunnassa on katsottu tärkeäksi, että työntekijät osaavat ohjata vanhemmat oikeisiin palvelu piireihin. Perheiden omat tarpeet on otettava huomioon niin pitkälle kuin se on mahdollista.

Työntekijät kertovat että jos tietoa on se kulkee melko hyvin. Ajatustenvaihtoon ei ole paljonkaan aikaa. Kaikki info jota voimme vanhemmille antaa on sattuman varassa (yksityiselämän puolella). Info työntekijöille välillä toimii satunnaisesti tai ei ollenkaan. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto ei tiedota automaattisesti mistään palveluistaan

Työntekijät olivat toivoneet että palveluista tiedottaminen olisi paremmin. Tällä hetkillä kaikki perinteiset ja uudet kanavat sekä tiedotusvälineet ovat käytössä, silti se ei tuota toivottua tulostaan.

4.5 Suotuisia ja rajoittavia tekijöitä kasvatuskumppanuuden toteuttamisessa.

Tämän tutkimuskysymyksen avulla selvitettiin suotuisia ja rajoittavia tekijöitä kasvatuskumppanuuden toteuttamisessaan.

a) Suotuisat tekijät kasvatuskumppanuuden toteuttamisen

Mikaelin seurakunnassa on katsottu että suotuisat tekijät kasvatuskumppanuuden toteuttamisen ovat mahdollistaminen kaikin tavoin yhteydenpito vanhempiin, systemaattinen tiedotus vanhemmille alueen toimivien tukitoimintoihin.

Lisäksi Mikaelin seurakunnassa ajatellaan niin että kunnioitus jokaisen kulttuurisen taustan tapoja kohtaan on erittäin suotuisa tekijä kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen. Muita suotuisia tekijöitä ovat ihmisten ”kemioiden” toimimien ja yhteistyötahojen huomioon ottaminen. Tarvittava tiedonkulku ja ajatustenvaihdon toimivuus vanhempien ja ohjaajien välillä:

Tutkimuksen tuloksista kasvatuskumppanuudesta ilmeni, että edistävät tekijät kasvatuskumppanuuden toteuttamisessa ovat: reilut aikataulutukset, jotka antavat tilaa. Myös selvisi että, palvelujen, jotka eniten edistävät lasten kasvua ja kehitystä, pitää olla tasokkaita, turvallista ja hyvin suunniteltua.

Seurakunnan lapsityöntekijöiden toivomuksia sekä mielipiteet olivat sellaiset että lasten ja perheiden kanssa tehtävän työn laatu ja ammatillisen osaamisen taso on Suomessa korkea. Työn vaativuus on koko ajan kasvanut – tämän tulisi vihdoinkin alkaa näkyä työn arvostuksessa mm palkkatasolla. Toiveenani onkin, että työn arvostus nousisi vähintään samalle tasolle kuin kaikki muukin ihmisten kanssa tehtävä työ. Ryhmän koot olivat seurakunnissa sääntöjen mukaisesti koottu, lapsi –aikuinen -suhteen mukaisesti.

b) Rajoittavat tekijät kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen

Rajoittavina tekijöinä kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen seurakunnassa on nähty ajan vähyys, informaation puute, huonot sosiaaliset taidot sekä henkilökunnan vaihtuvuus. Vanhempien töissä käynti ja sen seurauksena kommunikaatio on lähes olematon. Työntekijöiden sekä töissä käyvien vanhempien väsymys ja ajan puute. Lastenohjaajien huono palkka, vaativa työ on aliarvostettu.

c) Kyselyssä selvisi seuraavat tekijät estävät kasvatuskumppanuuden toteutumista:

Tiukat aikataulutukset

Väsymys ja ajan puute

Huono palkka

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyössäni olen tarkastellut kasvatuskumppanuutta seurakunnan lapsityössä työntekijöiden kokemuksia Vartti -toiminnan näkökulmasta. Tavoitteena opinnäytetyössä oli kartoittaa kasvatuskumppanuuden toteutumista, erityisesti Vartin näkökulmasta seurakuntien lapsiperhetyössä sekä vastata asiakkuuden tuen ja laadun tarpeeseen. Lapsityön tavoitteet keskittyivät myös vanhemmuuteen ja sen tukemiseen, muun muassa tukemalla varhaista vuorovaikutusta. Kyselyssä selvitin millaiset ovat suotuisat ja rajoittavat tekijät kasvatuskumppanuuden toteuttamiseksi. Tutkimuksen ympäristö oli Mikaelin seurakunta iltapäiväkerhossa. Tutkimuksessa erityistä huomiota on saanut vanhempainvartti. Tämän tutkimuksen perusteella ei voi tehdä yleistäviä johtopäätöksiä, mutta ne kuvaavat kasvatuskumppanuutta ja sen vaikutusta lasten, työntekijöiden ja vanhempien hyvinvointiin.

5.1 Kasvatuskumppanuuden toteuttaminen

Tutkimukseni tuloksien perusteella voi päätellä, että Vartti -toiminta seurakunnassa on tärkeä osa kasvatuskumppanuutta varhaiskasvatuksen tukemiseksi. Varhaiskasvatus jonka ohjaa kastekäskey on armon väline. Vartti -toiminta on aikuisten yhteistyötä lasten tasapainoisen kasvun ja kehityksen hyväksi. Vartti toiminnan kautta vanhemmuudelle on paremmat edellytykset, vahvistaa varhaista vuorovaikutusta.

Tutkimukseni tulokset vahvistavat että Mikaelin seurakunnan kasvatusympäristö on lapsille mieluisa ilmapiiri, jossa on mukava olla. Seurakunnassa pienillä lapsilla on hyvä ja turvallinen paikka, joka antaa lapsille mahdollisuudet hyvään kasvuun ja kehitykseen sekä hengelliseen kasvuun. Lasten vanhemmille seurakunta tarjoaa hyvät kristilliset arvot omaavan kasvatuskumppanuuden mahdollisuudet, minkä seurauksena vanhemmille on suuri apu kasvatuskysymyksissä hengellisellä puolella. Seurakunnassa lasten hengellisen kasvun mahdollisuudet ovat hyvät ja niitä kehitetään koko ajan. Kasvatuskumppanuus seurakunnassa on hyvin tärkeä asia lasten kasvun, identiteetin kehityksen, oppimisen tukemisen ja hyvinvoinnin kannalta. Seurakunnassa vahvuutena on kristillinen

arvopohja sekä lasten mahdollisuus kehittää sosiaalisia taitoja ryhmätoiminnassa. Työkentelytavat ajavat lasten etuja ja ovat hyödyllisiä sekä lapsille että heidän vanhemmilleen. Arvioinnin tuloksen perustella lapsi saa tarvittava tukea kasvun ja kehityksen ja sitä kautta hänen identiteettinsä vahvistuu. Vanhemmilla taas avautuu mahdollisuus tutustua omaan kasvavaan ja muuttuvaan lapseen ja sen kautta vuorovaikutus lasten kanssa paranee ja säilyy.

Vartin avulla työntekijät, vanhemmat sekä lapset vahvistavat vuorovaikutusta kunnioitukseen, avoimuuteen ja ymmärtämishaluun perustuvina läheisinä ja lämpiminä ihmissuhteina. Lapsityössä kiinnitetään tänä päivänä yhä enemmän huomiota laadun parantamiseen ja lisäämiseen. Vartin avulla kasvatuskumppanuudessa kaikki muistavat, että lapsityössä on tärkeä kiinnittää huomiota yksilön tarpeisiin.

Tutkimuksessa myös ilmeni, että yhä useampi vanhemmista ja työntekijöistä ymmärtää, että kaikkien tulee turvata yhdessä lasten ja nuorten kasvu ja kehitys lasten omien tarpeiden mukaan sekä turvata lasten kasteeseen perustuva kasvatusta. Jos näin ei tapahdu, yhteiskunnan rauha rikkoutuu ja usko tulevaisuuteen katoaa. On paha tapa siirtää vastuuta toisille. Myös kiireettömyys on tärkeä lasten etu.

Kyselyjen perusteella ilmeni, että tiedonvälitys on tärkeä vanhemmuutta vahvistettaessa ja lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi. Varhaisen tuen käyttöönotto voi auttaa lasta integroitumista. Perheet tulevat hyvin erilaisista olosuhteista. Lähes 80 % suomalaisista kunnista on muualta muuttaneita lapsia.

5.2 Työntekijöiden kokemukset Vartti -toiminnasta kasvatuskumppanuudessa

Vanhempainvartti on tärkeä asia lasten kasvatuskumppanuudessa. Vanhempainvartissa on luotu mahdollisuudet rakentavalle keskustelulle lasten tasapainoisen kehityksen hyväksi. Sen pohjalla voi tehdä lapselle oman yksilöllisen kasvatus suunnitelman, jonne voi kirjoittaa lasten omat kehitystarpeet ja sillä tavalla lapsen on mahdollisuus saada tarvittavaa tukea. Kehittämistä vanhempainvartissa on varsinkin monikulttuurisuuden alueella kielitaidossa ja monikulttuurisuudessa, johon on hyvä saada koulutusta.

Tutkielman tulokset osoittavat, että vanhempien osallisuus on ollut hyvä, mutta siitä voisi parantaa seurakunnan lapsityöntekijöiden mielestä erilaisilla tiedotusfoorumeilla sekä luennoilla lasten kasvun ja kehityksen parantamiseksi. Myös tukiverkostoja oli toivottu kaiken ikäisille. Työntekijöiden toivomus oli, että olisi hyvä saada koulutusta alueella toimiviin tukitoimintoihin, sillä työntekijöiden on osattava ohjata vanhemmat oikeisiin tukitoimintoihin. Myös informaation kulkua työntekijöiden ja vanhempien sekä alueen toimivien tukitoimien välillä voisi parantaa niin, että voisi kehittää systemaattisesti tiedotusta, joka olisi helposti saatavilla vanhemmille sekä työntekijöille. Tutkimuksessa ilmeni myös, että asiakas on arvokas tiedonantaja ja kumppani tulevaisuuden kehittämisessä. Asiakas ja työntekijä ovat tasa-arvoisia kumppaneita. Asiakkaan tukeminen ja neuvominen on kumppanuutta.

Myös monikulttuurisuudessa on havaittu että vanhempainvartti on hyödyllinen menetelmä kasvatuskumppanuudessa. Vanhemmat olivat kiinnostuneita menetelmästä, joka huomattavasti helpottaa keskustelu vanhempien ja ohjaajien välillä, sekä tärkeä oli se että lapselta on kysytty mielipide ja se on otettu vakavasti huomioon.

Myös keskustelutilanteet koettiin erityisesti kumppanuuden synnyn ja kehittymisen kannalta merkittävänä tekijänä. Erityisesti tärkein linkki olivat lomakkeet, joissa lapset itse olivat vastanneet tuloksiin.

5.3 Asiakkaan tuen ja laadun tarpeiden kartoittaminen kasvatuskumppanuudella

Laissa lastenpäivähoidosta 2a § (25.3.1983/304) päivähoiton tavoitteena on tukea päivähoitossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistä lasten tasapainosta kehitystä. Haastattelujen yhteydessä ilmeni, että Kirkon aamu- ja iltapäivätoiminnalla toteutuu lasten ja vanhempien kuuntelemisessa ja tukemisessa.

Toisaalta monien nuorten perheiden omat lähtökohdat olivat heikkoja mikä osoitti tuen tarvetta huomattavasti. Lasten turvallinen hoitoympäristö auttavat vanhempia työn ja perhe-elämän yhdistämisessä. Tutkimukseni kyselyissä ilmeni että kodin ja iltapäiväkerhon sekä päivähoiton vuoropuheille on olemassa entistä suurempi tarve. Yhtenä on-

gelmana oli pidetty perheiden lähiverkoston tuen vahvistamista, siihen on suuri tarve. Yhteiskunnassamme epävarmuus ja riskit ovat kasvaneet – samalla ihmisten sosiaaliset suojaverkot ovat heikentyneet. Jokaisella ihmisellä on tarve muodostaa ympärillään ihmishuoneverkosto, sosiaalinen verkosto. Toimiva sosiaalinen verkosto on tärkeä terveydelle ja hyvinvoinnille, myös vuorovaikutussuhteet voivat sisältää henkistä tukea. Tämä tarkoittaa siitä, että asiakas nähdään kumppanina

Toisena ongelmana on pidetty informaation kulku yhteistyön kannalta kunnan sekä muun palvelutuottajien välillä toimivuudessa. Seurakunnan työntekijöiden mielestä monen palvelun tiedottaminen on satunnaisesti tai ei ollenkaan. Tässä olisi kehittämisen varaa.

5.4 Suotuisat ja rajoittavat tekijät kasvatuskumppanuuden toteuttamisen

Tutkimuksen tuloksien perusteella näyttää siltä, että työntekijöiden ammattiin liittyvä vuorovaikutustaitoon kuva on dialogista, ohjaavaa, katekeettista ja lämmintä. Tutkimuksessa validiteetti oli tärkeä, koska tutkittavassa asiassa tuli kartoitetuksi ne tekijät, jotka rajoittavat ja jotka edistävät kasvatuskumppanuutta ja millä tavalla.

Kysymyksistä ilmeni että tänä päivänä seurakunnan rakenteet ja mahdollisuudet asioiden hoitamisessa eivät tue parhaimmalla tavalla asiakasta kaikissa ongelmissa. Selvisi myös että rakenteita kehitetään parhaillaan. Lisäksi tutkimuksessani selvisi että asia ei ole yksiselitteinen.

Lapsityöntekijät olivat kertoneet että suotava tekijä kasvatuskumppanuuden toteuttamisen on palvelujen lisäämisen sekä poistaminen tarpeettomien palveluiden. Niiden pitää olla tasokkaita, turvallista ja hyvin suunniteltua. Reilut aikataulutukset, jotka antavat tilaa asiakkaan hoitamisen edistävät kasvatuskumppanuutta. Työntekijät olivat kertoneet että pitää mahdollistaa kaikin tavoin yhteydenpito vanhempiin. Lisäksi lapsityöntekijät olivat kertoneet että kumppanuutta edistää systemaattinen tiedotus vanhemmille alueen toimivien tukitoimintoihin.

Kasvatuskumppanuuden suotava vaikuttava tekijä on myös palveluiden tarpeiden ennakoitava esimerkiksi syntyneiden lasten määrä paikkakunnittain, maahanmuuttajavisioista asukaslukujen kasvuvisioista mukaan.

Seurakunnassa on myös katsottu suotavaksi tekijäksi kasvatuskumppanuudelle perhekerhojen markkinointi niin että myös muiden uskontokuntien sekä uskonottomienkin perheiden perhekerhot olisivat kohtauspaikkoina seurakunnassa. Lapsityöntekijöiden näkemys oli sellainen että seurakunnan perhekerhoissa on myös usein erittäin yleisesti sivistävää ja perheitä tukevaa ohjelmaa. Seurakunnassa kunnioitetaan jokaisen kulttuurisen taustan tapoja. Tällaiset näkemykset olivat muuttuvassa seurakunnassa.

Lapsityöntekijöille sekä vanhemmille kasvatuskumppanuus on tärkeä ja vaativa työ. Tänä päivänä lapsityöntekijät tekevät vaativa ja monipuolista työtä ja se on selvä että koulutuskin pitää olla ajan tasalla. Lastenohjaajan työ on vielä tänään aliarvioitu. Lisä koulutusta myös tarvitaan, tällaisissa asioissa kun ongelmien tunnistaminen ja ohjaaminen vanhemmat sekä lapset oikeisiin tukitoimintopiireihin. Viestintäkulttuurin kehittämisen ruohjuurin tasolla on myös tarpeellista. Muuttuvassa seurakunnassa tänä päivänä on moni kulttuurisuus jokapäiväistä arkea, sen takia koulutusta olisi myös hyvä olla näihin asioihin. Lisäkoulutuksen avulla lapsilähtöisyys olisi myös monipuolisempaa ja laadukkaampaa.

Johtopäätökseksi teen arviointi että yhdessä moniammatillisesti työskentelemällä voi löytää kasvatuskumppanuudella palvelevia ajantasoisia tapoja, jotka tukevat varhaiskasvatusta ja elämänhallinnan tukemiseksi. Jossa lapsi tulee kohdatuksi moniarvoisena ja monitaitoisena ja sen kautta saa vahvan oman identiteetin. Kasvatuskumppanuus kannattaa.

Tutkimukseni tuloksen perusteella voi päätellä, että Vartti -toiminta on tärkeä osa kasvatuskumppanuutta varhaiskasvatuksen tukemiseksi. Se on aikuisten yhteistyötä lasten tasapainoisen kasvun ja kehityksen hyväksi.

6 POHDINTA

Opinnäytetyössäni olen tarkastellut kasvatuskumppanuutta seurakunnan lapsityössä työntekijöiden kokemuksia Vartti -toiminnan näkökulmasta. Tutkimuksen tehtävä oli kartoittaa kasvatuskumppanuuden toteutumista seurakuntien lapsiperhetyössä sekä vastata asiakkuuden tuen ja laadun tarpeeseen. Kyselyssä selvitin millaiset ovat suotuisat ja rajoittavat tekijät kasvatuskumppanuuden toteuttamiseksi. Tutkimuksen ympäristö oli Mikaelin seurakunta iltapäiväkerhossa. Tutkimuksessa erityistä huomiota on saanut vanhempainvartti

Lisäksi tavoitteena opinnäytetyössä oli kartoittaa kasvatuskumppanuuden toteutumista seurakuntien lapsityössä sekä vastata asiakkuuden tuen ja laadun tarpeeseen ja sitä kautta vaikuttaa koko perheen hyvinvointiin. Lapsityön tavoitteet keskittyivät myös vanhemmuuteen ja sen tukemiseen, muun muassa tukemalla varhaista vuorovaikutusta. Kyselyn tarkoituksena oli myös selvittää millaiset ovat suotuisat ja rajoittavat tekijät kasvatuskumppanuuden toteutumiselle.

Seurakunnan tutkimuksessa työntekijöiden kokemuksista kasvatuskumppanuudesta Vartti -toiminnan näkökulmasta voi todeta että Vartti toiminta seurakunnassa on tärkeä osa kasvatuskumppanuutta varhaiskasvatuksen tukemiseksi. Myös tulokset osoittivat että varhaiskasvatus jonka ohjaa kastekäskey on armon väline. Lisäksi tulokset osoittavat että Vartti toiminta antaa vanhemmille keskustelu mahdollisuuden, mistä hyöty on sekä vanhemmille että lapsille. Me tiedämme että asiakaslähtöisyys merkitsee sitä, että työ lähtee asiakkaan tarpeen tunnistamisesta ja huomioon ottamisesta. Kumppanuus suurin osin on siitä että molemmat osapuolet hakee yhdessä toisten kanssa nämä tarpeet täyttävät toimintamuodot. Seurakunnan Vartin -toiminnan kautta keskustelumuodossa tulevat ilmi lasten tarpeet. Seurakunnissa ihmisten tarpeita tunnetaan hyvin, mutta muuttuvan seurakunnan ei ole vielä päästy toteuttamaan kunnolla. Mikaelin seurakunnassa muutokset nähdään mahdollisuuksina.

6.1 Kehittämisehdotuksia ja jatkotutkimuksen aiheita

Tutkimuksessani kasvatuskumppanuudesta Vartti -toiminnasta kävi ilmi että asiakkaan tarpeet on tunnistettu. Suurin kysymys nousi se, että toimiko yhteistyö vanhempien ja iltapäiväkerhon ohjaajan kanssa kieli muurin vuoksi. Omalta osaltani ongelman olin ratkaisut niin että käänsin keskustelu lomakkeet venäjän kielelle sen vuoksi että iltapäiväkerhossa oli muutama lasta venäjänkielisiä. Myös olen tehnyt vanhemmille selitys venäjän kielellä mikä on vartti, sekä kutsu vanhempainvartiin. Lisäksi olen kehittänyt keskustelun kulun lomakkeen, siitä tuli työkalu lastenohjaajalle sekä apuväline keskusteluihin niin ikään, kuin silta lasten vanhempien luo. Työkalukansion tavoitteena on kansion avulla toimia laadun kehittämisen työvälineenä. Tällainen menetelmä oli katsottu hyödylliseksi kaikkien osapuolten, kuten työntekijän, vanhemman sekä lapsen. Lapselle tulee mahdollisuus tulla kuuluksi, vanhemmat tietävät missä mennään ja työntekijät pystyvät tekemään omaa työtä laadullisesti. Ja mitä kaiken tärkeä asiassa on se että asiakas on tyytyväinen. Voi tässä vaiheessa todeta, että kasvatuskumppanuus täältä osin on toimiva.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettiset kysymykset

Jokaisen tutkimusprosessin on täytettävä ne eettiset velvoitteet. Nämä ovat ihmisen kunnioittamisen ja oikeudenmukaisuuden toteutumisen. Tutkimuksen tutkijalla pitää aina muistaa, että hän ei saa vahingoittaa fyysisesti, psyykkisesti eikä sosiaalisesti tutkittavaa ihmistä. Vastuu tutkimuksesta on aina tutkimuksen tekijöillä. (Kane 1995, 211–212; Paunonen ym.1997, 26–34.)

Olen tutkimuksessa pyrkinyt täyttämään kaikki eettiset velvoitteet. Opinnäytetyössäni luotettavuus ja eettisyys korostuvat siinä, että arvostan jokaista vastausta yhtä paljon ja olen pyrkinyt käyttämään vastauksia mahdollisimman monipuolisesti. Kuitenkin tutkimuksen luotettavuutta pohtiessa olen ajattelut kysymysten asettelun vaikutusta luotettavuuteen. Myös kysymyksien laatiessa otin huomio vastaajien tunne tilannetta asioiden pohdinnassa vaikutuksen alla, mikä voi vaikuttaa vastauksien antamiseen. Olen varautunut erilaisiin vastauksiin.

Muistinpanojen tallentaminen on oleellisen tärkeä koko tutkimusprosessin ajan mitä olen ahkerasti tehnyt. Fenomenologisen tutkimuksen tavoite saavuttaa toisen ihmisen kokemus sellaisena kuin ihminen itse kokee, on teoreettisesti tavoiteltava ja mahdollista saavuttaa, mutta ontologisesti mahdoton päämäärä. Siihen kannatta pyrkiä kunhan muistaa, ettei siitä voi kokonaan saavuttaa. (Perttula 1995, 39–47.)

Kyselyyn vastanneiden henkilöllisyyden salassa pysymisen olen taannut niin, ettei vastauslomakkeessa kysynyt nimeä. Olen pyrkinyt noudattamaan Diakin eettisiä ohjeita, jotka on esitelty ”Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä” -oppaassa (Kuokkanen, Kivirinta, Määttä & Ockenström 2007) sekä hyvän tieteellisen käytännön ohjeita opinnäytetyöprosessissani. Olen pyytänyt tutkimusluvan sekä haastatteluluvan ja tarkistanut, että opinnäytetyössä käyttämäni lähteet ovat luotettavilta tahoilta. Opinnäytetyöni on julkinen ja se tulee kaikkien nähtävillä sekä painettuna että sähköisenä versiona.

Tutkimuksen luotettavuutta olen pyrkinyt opinnäytetyössä varmistamaan esittämällä kategorioiden kokonaisuudessaan tekstin sisällä. Olen poiminut opinnäytetyöhön lisäksi vastajien suoria lainauksia tulosten esittämisen yhteyteen. Näin lukija voi itse todeta tuloksen luotettavuuden. Missään vaiheessa ketkään muut kuin opinnäytetyöntekijä eivät ole nähneet kyselyiden vastauksia, koska vastaukset tulivat suoraan opinnäytetyöntekijälle.

6.3 Opinnäyteprosessi

Aiheeni oli mielenkiintoinen siitä huolimatta vaikeutena oli saada ydinasioita esille, koska koko aineisto tuntui tärkeältä. Jouduin luopumaan monista mielenkiintoisista asioista, jotka eivät varsinaisesti liittyneet aiheeseen.

Koin opinnäytetyön mielenkiintoiseksi, haasteelliseksi ja hyödylliseksi prosessiksi. Valitsin itseäni kiinnostavan aiheen, koska tunnistin sen tärkeyden sekä oman ammatillisen kasvun että yhteiskunnan tarpeiden kannalta. Työ on ollut työläistä ja on vaatinut paljon aikaa. Työstäni on tullut hyvä kokoelma seuraavalle aiheesta kiinnostavalle jatkajalle sekä kattava opetus materiaali lasten kanssa työskenteleville. Opinnäyteprosessin aikana motivaationi on kasvanut sen myötä kun olin aiheeseen syventynyt, ken ties että tulevaisuudessa tämän aiheen jatkotutkimusta olen minä itse

6.4 Ammatillinen kasvu

Antoisaa opinnäytetyön tekemisen aikana oli se, että oma ammatillisuus on kehittynyt huomattavasti. Kvalitatiiviseen tutkimukseen perehtyminen ja sen analysoiminen toi kokemusta kyselyn työstämisestä, analysoinnista sekä ratkaisun etsimisestä ongelmiin. Tulevaisuudessa se hyödyttää kaikissa tilanteissa työtä tehdessä.

Huomattava osa tässä kvalitatiivisessa tutkimuksessa on ammatillisen osaamisen lisääminen kasvatuskumppanuuden kaikilla osapuolilla. Tietoa tuli paljon enemmän kuin tähän tutkimukseen voisi soveltaa. Harmitti, että tutkimusta joutui rajamaan, koska aihe oli erittäin mielenkiintoinen. Tutkijana on ollut tärkeä oma-aloitteisesti, kohdata rohkeasti muutoksia, tuntee henkilökohtaista vastuuta ja siitä kautta tunnistin omia vahvuuksiani ja mahdollisuuksiani. Opin tunneherkkänä kohtaama vaikeat asiat sekä ratkaisemaan niitä oikeudenmukaisesti.

Nyt kun työ on tehty huomaan että monet asiat olisi voinut tehdä eri tavalla. Kyselylomakkeen luomisen tämän työn jälkeen olisin nyt tehnyt ihan eri näköiseksi, siitä kautta vastauksetkin olisivat monipuolisimmat sekä tarkemmat.

Tutkimuksessani olen laajasti tutustunut ammattikirjallisuuteen. Koulutuksen ja opinnäytetyön kautta olen saanut valmiudet valitsemassani ammatissa. Reflektiivisen kehittämisosaamisen kautta sain hyviä valmiuksia toimia muuttuvassa työyhteisössä.

Lopuksi haluan vielä esittää Paula Määtän kirjasta *Perhe* asiantuntijana lauseen:

Usko kuitenkin että, mitä ammatiksesi teet vanhemmille miten kuuntelet heitä, sellaisia heistä tulee. (Määttä, Paula)

Olen kiitollinen lastenohjaajille ja muille lapsityöntekijöille siitä, että he antoivat aikaansa kyselyn täyttämiseen. Olen myös kiitollinen lastentarhanopettajalle haastattelun antamisesta. Myös kiitän ohjaavia opettajia työn ohjauksesta ja suunnan näyttämisestä.

LÄHTEET

- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2000. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Huovinen, Eero 2000. Katekismus. Katekismus. Eero Huovisen ehdotus kristinopiksi jätetty piispainkokoukselle 21.1.1998. Kirkkohallitus.
- Hyystinmäki-Suomi, Päivi & Petäjä, Heljä 2008. Seurakunta ja kunta yhdessä. Liisa Luukkonen (toim.): Kirkon aamu - ja iltapäivätoiminnan käsikirja. Helsinki: Lasten Keskus.
- Ihme, Iren 2000. Arviointi työvälteenä. Lasten ja nuorten kasvun tukeminen. PS-kustannus.
- Jolkkonen, Jari 2001. Rukous. Teoksessa Pekka Kärkkäinen (toim.) Johdatus Lutherin teologiaan. Helsinki: Kirjapaja.
- Jumala on. Elämä on nyt. Rakkaus liikuttaa. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lapsi- ja nuorisotyön missio ja visio sekä strategia 2010
www.evl.fi/pdf/lapsi_ja_nuorisotyön_strategia04.pdf
- Kane, Eileen 1995. Doin your oen research. Southhmp-ton. Great Britain. Itchen Printers Limited.
- Kastela, Marjana & Kekkonen, Marjatta 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Oppaita 63. Stakes.
- Kiesiläinen, Liisa 2004. Vuorovaikutusvastuu. Ammatilliset vuorovaikutustaidot kasvatusyhteisössä. Arator.
- Kirkkohallitus 2008. Lapsi on osallinen. Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissasiakirja. Kirkon kasvatus ja nuorisotyö. Saatavana www-muodossa:
<http://www.evl.fi/kkh/to/kkn/varhaiskasvatus/materiaaleja.htm>.
- Kirkkohallitus/kasvatus ja nuorisotyö 2009. Tehdään hyvä päivä yhdessä. Viitattu 15.10.2009.
http://www.evl.fi/kkh/to/kkn/varhaiskasvatus/tehdään_hyvä_päivä_yhdessä.
- Kirkon lastenohjaajat ry.
[Http://www.kirkonlastenohjaajat.fi/pdf/ohjevihkonenkirkonlastenohjaajille](http://www.kirkonlastenohjaajat.fi/pdf/ohjevihkonenkirkonlastenohjaajille)

4(1).pdf. Viitattu 28.12.2009.

Klemetti, Päivi & Nyberg, Roosa 2009. Diakonian ammattikorkeakoulun tutkimus.

Kasvatuskumppanuuden toteutuminen Järvenpään seurakunnan päiväkerhossa. Järvenpää: Diakonia korkeakoulu.

Kuokkanen, Ritva; Kivirinta, Mervi; Määttänen, Jukka & Ockenström, Leena 2007.

Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun oppinäytetöitä varten. Diakonia-ammattikorkeakoulu.

Laki lasten päivähoitosta 36/1973.

Laki lasten päivähoitosta 2a § 25.3.1983/304

Lutherin Vähä- ja Isokatekismus sekä Schmalkaldenin opintokohdat 1984. Suomalaisen teologisen kirjallisuusseuran julkaisuja 138.

Lutherin Vähä Katekismus 1996. Pieksämäki: Sisälähetysseuran Kirjapaino Raamattutalo.

Mattila, Kati-Pupita 2003. Lapsidiakonian käsikirja. Sininauhaliitto.

Perttula, Juha 1995. Kokemuksen tutkimuksen luotettavuudesta. Kasvatus 1/95. Suomen kasvatustieteellinen aikakauskirja 26, 39–47.

Perusopetuslaki 628/1998, OPH: koululaisten aamu ja iltapäiväntoiminnan perusteet 2004.

PL 22 §. Koulutuksen lainsäädäntö käytännössä 1999. Helsinki: Tietosanoma Oy.

PL 10 §. Koulutuksen lainsäädäntö käytännössä 1999. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Päiväkotilaki 1999.

Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.

Ranne, Kaarina 1986. Päiväkerhotyön yhteydet kunnalliseen sektoriin. (toim.) Katri Alvesalo-Heikkilä. Päiväkerhotyön käsikirja. Helsinki: Lasten Keskus.

Ruokanen, Miikka 1993. Ydinkohdat. Juva: WSOY:n graafiset laitokset.

Seurakuntien lapsityön keskus 2008. Tukea perhetyön suunnitteluun ja toteutukseen.

Viitattu 22.11.2008. http://www.evl-slk.fi/lapsi-_ja_perhetyo/perhetyo.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2008. Varhaiskasvatus vuoteen 2020 varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:72.

Stakes oppaita 56, 2007. Varhaiskasvatus- suunnitelman perusteet. Viitattu 22.2.2009.

<Http://www.stakes.fi>

- Tuomi, Joni & Sarajärvi, Anneli 2003. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Gummerus.
- Uusitalo, Hannu 1998. Tiede, tutkimus ja tutkielma. Johdatus tutkielman maailman. Helsinki: WSOY
- Vake 2008. Lapsi on osallinen. Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämisen asiakirja 2008. Kirkon kasvatus ja nuorisotyö. Viitattu 14.1.2010. http://www.evlskl.fi/files/346/varhaisvkehittamisen_asiakirja.pdf
- Varttua 2006. Kasvatuskumppanuus ammatillisuutena. Viitattu 22.11.2008. <http://varttua.stakes.fi/FI/index.htm>. Sisällöt. Kasvatuskumppanuus.

LIITE 1: Haastattelu lastentarhanopettajan Vartti arvioinnista

Lapsen esiopetuksen suunnitelman tehtävänä on tukea kasvua ja kehitystä sekä myönteisen minäkuvan kehittymistä. Arviointi kehittää osaltaan myös lapsen oppimaan oppimisen taitoja. Se kohdistuu kokonaisvaltaisesti lasten kasvun, kehittymisen ja oppimisen eri osa-alueisiin. Keskeistä on myös havainnoida sitä, mitä lapsi osaa yhdessä toisten kanssa ja toisten avustamana.

Lasten arviointi on kokonaisvaltaista ja kannustavaa, lapsen vahvuuksia korostavaa. Se perustuu lapsen omin tavoitteisiin. Arviointiin ja uusien tavoitteiden asetteluun osallistuvat opettaja ja huoltajat sekä lapsi. Tavoitteet kirjataan lapsen suunnitelmaan.

Päävastuu lapsen kasvatuksesta on aina hänen huoltajillaan. Lapsen yksilöllisen kasvun ja kehityksen tukeminen onnistuu parhaiten yhteistyössä kotien kanssa.

Haastateltavani päiväkodin Lammikko esiopetuksesta vastaava opettaja Kirsi Alarotu kertoo, että keväällä vartti on esikoululaiselle palaute, joka kestää 15 minuuttia. Keskustelu siitä vuodesta josta syksyllä on tehty esiopetuksen suunnitelma. Keskustelu, jossa puhutaan lasten vahvuuksista ja taas tarpeista. Luodaan tavoitteet joka lasten kanssa tänä vuoden yritetään saavuttaa. Keskustelua on yleensä 2–3 vuodessa. Yksi syksyllä, yksi keväällä ja siinä välissä kun on voinut olla tarvetta keskusteluun. Mutta aika monet vanhemmat eivät sitten ota sitä keskustelua, ja se on sitten vasta keväällä siinä opetuksen lopussa. Kirsi kertoo, että kevään arvioinnissa keskustellaan miten vuosi on mennyt ja katsotaan mikä se tavoite syksyllä on ollut ja onko siihen päästy ja sitten myös missä se lapsen oppiminen menee.

Kirsi kertoo arviointi menetelmistä mitkä hän käyttää näin: Elikö minä on tehnyt sen matematiikan keskeisten käsiteisten diagnoosin, se on se ”makeko” se on valtakunnallinen ja siihen tulee tietyt matematiikan asioiden käsittely. Siihen sisältyy arvioida miten se lapsi hallitse asioita ja missä hänelle tarvitse sitten vielä oppia ja se on myös tiedoksi EK-luokan tulevalle opettajalle, että hän tietää mitä se lapsi osa. Myös on tehty sellainen äidin kielen arvio, ja se on eri niille, mitkä jo lukee ja eri niille, jotka ei vielä lue. Näin on saatu äänne tunnistus tehtävä, siinä tulee 10 tehtävä, jossa pitää kuvista laittaa

merkki siihen mikä alkaa saman äänteelle. Esimerkiksi: sana auto ja kuvassa voi olla auto, aasi ja aurinko, mitä vaan, mutta siihen pitää laittaa rasti mitä alkaa samalla kirjaimella kun siinä kuvassa ja sanassa. Se pitää erottaa. Kun osa kuunnella, silloin osa erottaa ne äänet.

Nopeustehtävistä Kirsi kertoo, että niille lapsille, jotka jo ovat oppineet lukemaan, niille on lukunopeus tehtävä. Ne ovat paperilla kuvia ja sen vieressä sanoja yhtä kuva kohti 3–4 sana ja aika on 1,5 minuuttia lukea ja sitten vetää viiva oikeasta sanasta kuvaan. Nämä tehtävät sitten näytetään vanhemmille, että mitä se lapsi jo osaa tässä vaiheessa. Kirsi muistuttaa, että tavallaan koulun mennessä ei tarvitse välttämättä osata mitään, mutta käydään läpi esikoulun aikana kirjaimet ja numerot 10–20 ja useimmat osaavat luetella luku jono 100 asti. Myös opetellaan takaperin 9–8 ja kokeella 20:sta taaksepäin.

Tällaisia asioita kerrotaan vanhemmille Vartissa kertoo Kirsi ja plus sitten muista asioista, tällaisia, kun sosiaalinen vuorovaikutus. Tavallaan siitä sitten annetaan palautetta ja missä kehitysvaiheessa ollaan eri alueella. Se ei ole kovin pitkä keskustelu aika, keskeytetään siihen mitä on kirjattu syksyn keskustelun tämän lapsen esiopetussuunnitelmaan.

Lapsen havainnointia ja arviointi, yleensä tehdään joulukuun mennessä ja jos on ongelmia tammikuussa päätetään mitä tukea tarvitaan. Lasta haastatella myös, muistuttaa Kirsi. Myös päivähoitoalueen Suomi 2 -opetus tekee kielitaidon arvioinnin (kita) koulun aloittaville maahanmuuttotaustaisille lapsille. Näille lapsille tehdään kielitaito arviointi ja sitten mietitään minne lapsi menee normaali kouluun tai valmistavaa luokkaan ja tarvitaanko tukea.

LIITE 2: Puolilitteroitu haastattelu lasten arvioinnista. VARTTI.

Lasten esiopetuksen suunnitelman tehtävänä on tukea lasten kasvua ja kehitystä sekä myönteisen minäkuvan kehittymistä. Arviointi kehittää osaltaan myös lapsen oppimaan oppimisen taitoja. Se kohdistuu kokonaisvaltaisesti lapsen kasvun, kehittymisen ja oppimisen eri osa-alueisiin. Keskeistä on myös havainnoida sitä, mitä lapsi osaa yhdessä toisten kanssa ja toisten avustamana.

Haastateltavani päiväkodin Lammikko esiopetuksesta vastaava opettaja Kirsi Alarotu kertoo:

että keväällä vartti on esikoululaiselle palaute, joka kestää 15 minuuttia. Keskustelu siitä vuodesta jota syksyllä on tehty esiopetuksen suunnitelma. Keskustelu, jossa puhutaan lasten vahvuuksista ja taas tarpeista. Luodaan tavoitteet jotka lasten kanssa tänä vuoden yritetään saavuttaa. Keskusteluja on yleensä 2–3 vuodessa. Yksi syksyllä, yksi keväällä ja siinä välissä kun on voinut olla tarvetta keskusteluun. Mutta aika monet vanhemmat eivät sitten ota sitä keskustelua, ja se on sitten vasta keväällä siinä opetuksen loppussa. Kirsi kertoo, että kevään arvioinnissa keskustellaan miten vuosi on mennyt ja katsotaan mikä se tavoite syksyllä on ollut ja onko siihen päästy ja sitten myös missä se lapsen oppiminen menee.

Kirsi kertoo arviointi menetelmistä mikä hän käyttää nain:

Elikö minä on tehnyt sen matematiikan keskeisten käsiteisten diagnoosin, se on se ”makeko” se on valtakunnallinen ja siihen tulee tietyt matematiikan asioiden käsittely. Siihen sisältyy arvioida miten se lapsi hallitse asioita ja missä hänelle tarvitse sitten vielä oppia ja se on myös tiedoksi EKLuokan tulevalle opettajalle, että hän tietää mitä se lapsi osa. Myös on tehty sellainen äidin kielen arvio, ja on eri niille, mikä jo lukee ja eri niille, jotka ei vielä lue. Näin on saatu aika äänne tunnistus tehtävä, siinä tulee 10 tehtävä, jossa pitää kuvista laittaa merkki siihen mikä alkaa saman äänteelle. Esimerkiksi: sana auto ja kuvassa voi olla auto, aasi ja aurinko, mitä vaan, mutta siihen pitää laittaa rasti mitä alkaa samalla kirjaimella kun siinä kuvassa ja sanassa. Se pitää erottaa. Kun osaa kuunnella, silloin osa erottaa ne äänet.

Nopeustehtävistä Kirsi kertoo:

että niille lapsille, jotka jo ovat oppinet lukemaan, niille on lukunopeus tehtävä. Ne ovat paperilla kuvia ja sen vieressä sanoja yhtä kuva kohti 3–4 sana ja aika on 1,5 minuuttia lukea ja sitten vetää viiva oikeasta sanasta kuvaan. Nämä tehtävät sitten näytetään vanhemmille, että mitä se lapsi jo osaa tässä vaiheessa.

Kirsi muistuttaa,

että tavallaan koulun menneessä ei tarvitse välttämättä osata mitään, mutta

käydään läpi esikoulun aikana kirjaimet ja numerot 10–20 ja useimmat osaavat luetella luku jono 100 asti. Myös opetellaan takaperin 9–8 ja kokeella 20:asti taaksepäin.

Sosiaalisista vuorovaikutuksista hän kertoo:

Tällaisia asioita kerrotaan vanhemmille Vartissa kertoo Kirsi ja plus sitten muista asioista, tällaisia, kun sosiaalinen vuorovaikutus. Tavallaan siitä sitten annetaan palautetta ja missä kehitysvaiheessa ollaan eri alueella. Se ei ole kovin pitkä keskustelu aika, keskeytetään siihen mitä on kirjattu syksyn keskustelun tämän lapsen esiopetussuunnitelmaan.

Kieli arvioinnista:

Lapsen havainnointia ja arviointi, yleensä tehdään joulukuun mennessä ja jos on ongelmia tammikuussa päätetään mitä tukea tarvitaan. Lasta haastatella myös. Myös päivähoitoalueen Suomi 2 opetus tekee kielitaidon arvioinnin (kita) koulun aloittaville maahanmuuttotaustaisille lapsille. Näille lapsille tehdään kielitaito arviointi ja sitten mietitään minne lapsi menee normaali kouluun tai valmistavaa luokkaan ja tarvitaanko tukea.

LIITE 3: Saatekirje seurakunnalle

Hyvä seurakunnan lapsiperheen ja lapsityöntekijä

14. 01. 2010

Olen Diakonia-ammattikorkeakoulun Helsingin yksikön sosionomi/lastentarhanopettaja+diakoni opiskelija. Teen opinnäytetyötä aiheesta kasvatuskumppanuus Seurakunnan lapsi- ja perhetyössä. Tavoitteena opinnäytetyössä on kartoittaa kasvatuskumppanuuden toteutumista seurakuntien lapsiperhetyössä sekä vastata asiakkuuden tuen ja laadun tarpeeseen. Tarkoituksena on turvata lasten hengellinen kasvu, lisätä mielekkyyttä elämään ja siitä kautta vaikuttaa koko perheen hyvinvoinnin. Lisäksi tavoitteena on antaa seuraaville sukupolville laadullisempaa elämää ja paremmat vanhemmuuden voimavarat. Muut tavoitteet luovat myös tukea lasten hyvinvoinnille ja oman identiteettiin kehitykselle. (Seurakuntien lapsityön keskus.)

Lapsityön tavoitteet keskittyvät myös vanhemmuuteen ja sen tukemiseen, muun muassa tukemalla varhaista vuorovaikutusta, yhteistyö ja verkostoituminen. Kyselyissä selvittää millaiset ovat suotuisat ja rajoittavat tekijät kasvatuskumppanuuteen toteutumisen. Opinnäytetyön analyysin on tarkoitus luoda työn selkeyttä ja tuoda esille uutta tietoa tutkittavasta asiasta sekä informaatio arvon kasvattamista. Kyselyn tulokset ovat opinnäytetyöni kannalta ensiarvoisen tärkeitä, mutta vastaaminen on teille vapaaehtoista. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja nimettöminä.

Seuraavaksi esitän muutaman sanan kasvatuskumppanuudesta, varmistaakseni että vastaaja ja tutkija käsittelevät samoja asioita.

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan henkilöstön ja vanhempien tietoista sitoutumista ja toimimista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Kasvatuskumppanuus ymmärretään vanhempien ja henkilöstön tasavertaiseksi vuorovaikutukseksi. (Kastela & Kekkonen 2006,11.)

Kasvatusyhteistyöhön sitoutuminen vaatii tilaa, aikaa ja ammatillista osaamista. Kasvatuskumppanuus ymmärretään varhaiskasvatuksen työntekijöiden ja vanhempien väliseksi

keskinäiseksi ja vastavuoroiseksi vuorovaikutukseksi. Kasvatuskumppanuutta ohjaavat kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja dialogisuuden periaatteet. (Kastela & Kekkonen 2006, 3.)

Kirkon varhaiskasvatuksen perusteissa pätevät samat määritelmät ja säädökset kuin kunnankin puolella. Tämän lisäksi kirkon varhaiskasvatusta ohjaa kastekäskey sekä kirkkolainvelvoite. Kaste perustuu Jeesuksen antamaan kaste- ja lähetyskäskyyn (Matt. 28:18–20).

Tutkimukselle on myönnetty lupa varhaiskasvatuksen lapsityönohjaaja Sotamaa Iris Mikaelin seurakunta marraskuussa 2009. Toivon että vastaat kyselyyn mahdollisimman pian.

Yhteistyöterveisin

Nelli Pulli

0400274875

nelly.pulli@student.diak.fi

LIITE 4: Haastattelukyselylomake lastentyöntekijöille

Ole hyvä ja vastaa kuhunkin kysymykseen tai laita rengastamalla mielestäsi yksi oikea vaihtoehto, ellei muuta ole mainittu tai kirjoita vastaus omiin sanoin sille varattuun tilaan.

I TAUSTATIEDOT

1. Työskentelen:

1 Avustajana _____ 2 Lastenhoitajana _____ 3 Lastentarhanopettajana _____ 4
Muu _____

2. Mihin seuraavista ikäryhmistä kuulutte?:

1 Alle 30-vuotiat _____ 2 30–40v. _____ 3 41–50v. _____ 4 51–
64v. _____

3. Kuinka _____ monta _____ lasta _____ ryhmässä
on? _____
_____

4. Kuinka _____ monta _____ hoito- ja _____ kasvatushenkilöä _____ ryhmässäsi
on? _____
_____

II KASVATUSKUMPPANUUDEN TOTEUTTAMINEN

1 Mitkä ovat suotuisat tekijät kasvatuskumppanuuden toteuttami-
sen? _____
_____

2 Mitkä ovat rajoittavat tekijät kasvatuskumppanuuden toteuttami-
sen? _____
_____

3 Millaiset rakentet seurakunnassa ovat, tukevatko ne asian hoitamisen? _____

4 Millaiset ovat keinot tietoisuuden lisäämiseen lasten oikeuksista?: Ruoka, terveydenhuolto, koulutus, mielipide, uskontovapaus? _____

5 Mitä monikulttuurisuudessa toivot että otetaan huomioon? _____

6 Miten vanhempainvartti on käynnistynyt/miten toimi? _____

III VANHEMPIEN OSALLISUUS

1 Miten vanhemmat ovat osallistuneet kasvatuskumppanuiden? _____

2 Millaisiin sisällöllisiin asioihin vanhemmat mielumin olivat osallistuneet? _____

3 Tarvitaanko tällä alueella mahdollisuutta laajempaan osallistumiseen ja mitä se olisi? _____

_____

4 Tarvitaanko vanhempien osallistumismahdollisuuksien tukea? _____

_____

5 Tarvitaanko perheiden lähiverkostojen vahvistaminen tukea? _____

_____

6 Miten hyvin tarvittava tiedonkulku ja ajatustenvaihto toimii vanhempien ja ohjaajan/kateetin välillä? _____

_____

7 Toimiiko yhteistyö kunnan, sekä muun palvelutuottajien välillä ja kuinka hyvin? _____

_____

IV SEURAKUNNAN LAPSITYÖSSÄ

1 Seurakunnan lapsi- ja perhetyön palveluista tiedottaminen/markkinoinnissa onko tarpeeksi resursseja? _____

_____

2 Mikä sinussa/yhteisössäsi estää/edistää kasvatuskumppanuuden toteutumista? _____

---

3 Seurakunnan lapsi- ja perhetyön asioissa onko tarvetta lisätä uusia palveluita ja minkälaisia? _____

---

4 Mitkä palvelut eniten edistävät lasten kasvua ja kehitystä? _____

---

5 Minkälaisen toiminnan katsot tuottavan parhaita tuloksia kasvatuskumppanuudessa seurakunnan lapsi- ja perhetyössä? _____

Toivomuksia _____

Kiitos vastauksesta!